

W SŁUŻBIE SPOŁECZEŃSTWA

MATERJAŁY SPRAWOZDAWCZE WOJEWÓDZKIEGO
KOMITETU DO SPRAW BEZROBOCIA W BIAŁYMSTOKU
OPRACOWANE PRZEZ KOMITET REDAKCYJNY

BIAŁYSTOK 1932.

WOJEWÓDZKI KOMITET DO SPRAW BEZROBOCIA

T R E Ś Ć:

1. Wstępne słowo.	W Wołkowysku	Str. 24
2. Podziękowanie Prezydium Wojewódzkiego Komitetu.	w Wysekiem-Mazowieckim	25
3. Honorowi Członkowie Wojewódzkiego Komitetu (fotografie).	7. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej Wojewódzkiego Komitetu	25
4. Wywiad z Panem Wojewodą Białostockim Marjanem Zyndram-Kościałkowskim.	9. Sprawozdanie rachunkowe (tablice):	
5. Sprawozdanie Wojewódzkiego Komitetu do Spraw Bezrobocia	1. Dochody własne w gotówce	26
6. Sprawozdania Powiatowych Komitetów do Spraw Bezrobocia:	2. Zestawienie wpływów i wydatków w gotówce	28
W Augustowie	3. Dochody w naturze	29
w Białymstoku	4. Produkty otrzymane z Naczelnego i Powiatowych Komitetów	30
w Bielsku-Podlaskim	5. Ogólne zestawienie otrzymanych i wydanych produktów	31
w Grajewie	6. Zestawienie wpływów i wydatków Powiatowych i Wojewódzkiego Komitetu	32
w Grodnie	7. Sprawozdanie rachunkowe	33
w Kolnie	9. Świetlice dla dziatwy szkół powszechnych	34
w Łomży	10. Kursy księgowości dla bezrobotnych pracowników umysłowych	34
w Ostrołęce	11. Szkoła na wolnym powietrzu w Zwierzyńcu	35
w Ostrowi-Mazowieckiej	12. Przemysł techno-chemiczny dla bezrobotnych pracowników umysłowych	36
w Sokółce		
w Suwałkach		

W S T Ę P N E S Ł O W O .

Powszechne przesilenie gospodarcze, jakie dotknęło cały świat, odbiło się niestety bardzo dotkliwie na kraju naszym, a najbardziej jego ciężar odczuły sfery najsłabiej zorganizowane ekonomicznie,—pracownicy, tak fizyczni, jak i umysłowi.

W tych sferach przesilenie wyraziło się w formie braku zapotrzebowania na pracę, — a więc bezrobociem.

Zrozumiałym odruchem społeczeństwa naszego było utworzenie licznych Komitetów do Spraw Bezrobocia pod egidą Naczelnego Komitetu przy Prezesie Rady Ministrów, zainicjowanego przez sfery Rządowe. Zadaniem tych Komitetów była walka ze skutkami bezrobocia, a zatem z biedą panującą między bezrobotnymi pracownikami.

W Województwie Białostockim powstał też Wojewódzki Komitet do Spraw Bezrobocia pod naczelnym kierownictwem Pana Wojewody Marjana Zyndram-Kościałkowskiego, który wraz z Honorowymi Członkami Prezydium, ks. Arcybiskupem Jałbrzykowskim, Metropolita Wileńskim, i Generałem Brygady inż.

Litwinowiczem, Dowódcą D. O. K. III. raczył objąć protektorat nad Komitetem.

Wojewódzki Komitet postawił sobie za zadanie walkę ze skutkami bezrobocia—i do tego celu zdążył przy wydatnym poparciu całego tutejszego społeczeństwa, jakoteż zasiłku Naczelnego Komitetu. Oba te źródła dały mu do rąk fundusze, jakimi rozporządzał na akcję wyżej wymienioną.

Dziś, po ukończeniu pierwszego zimowego okresu pracy nad likwidacją smutnych skutków bezrobocia, składa Komitet w ręce społeczeństwa rachunek publiczny z gospodarzenia tymi funduszami.

* * *

Sprawozdanie, jakie dziś przedkładamy,—składa się zasadniczo z dwu części,—sprawozdania rzeczowego i sprawozdania cyfrowego. Część rzeczowa obejmuje sprawozdanie Wojewódzkiego Komitetu i poszczególnych Komitetów Powiatowych, sprawozdania zaś cyfrowe—ściśle wyliczenie się z tych sum, jakie Komitet miał do dyspozycji, oraz ze sposobu ich zużycia.

REDAKCJA

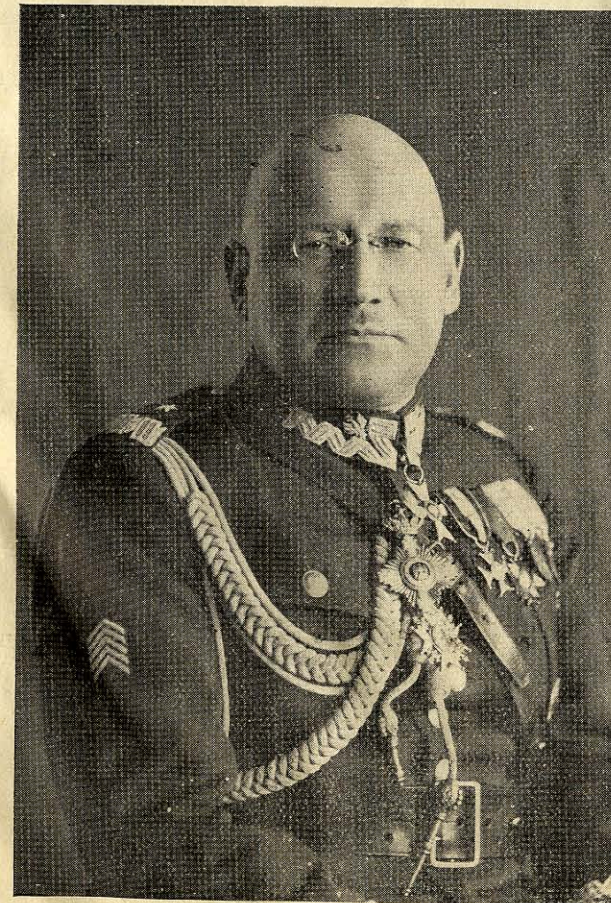

331.56/54
331.68

331.5 (438) "1918-1938" (061) Reg.

Marjan Zyndram-Kościałkowski, Wojewoda Białostocki.

*Inż. Aleksander Litwinowicz
Gen. Dywizji, Dowódca III Korpusu.*

*Ks. Arcybiskup Romuald Jałbrzykowski
Metropolita Wileński.*

*Prezydjum Wojewódzkiego Komitetu do Spraw Bezrobocia
w Białymstoku*

*wyraża tą drogą podziękowanie Władzom Wojskowym i Cywilnym, Samorządom,
Organizacjom Społecznym i Wszystkim Tym, którzy czy to swymi ofiarami ma-
terjalnymi, czy też swą pracą przyczynili się do pomyślnego przeprowadzenia
akcji pomocy bezrobotnym.*

WYWIAD Z PANEM WOJEWODĄ BIAŁOSTOCKIM

Marjanem Zyndram-Kościałkowskim.

„W wywiadzie niniejszym chciałbym przedstawić ogółowi poglądy, jakie wyrobiłem sobie o dotychczasowej akcji Komitetu do Spraw Bezrobocia oraz o ustosunkowaniu się do niej społeczeństwa tutejszego.

Zasadniczo byłoby tu jedno pytanie do rozstrzygnięcia, czy współpraca społeczeństwa z wyłonionym przez siebie Komitetem do Spraw Bezrobocia szła równolegle, czy też nie, słowem, czy społeczeństwo dopomagało Komitetowi w pracy, — czy zachowywało się indyferentnie — lub nawet wręcz nieprzychylnie.

Niestety — odpowiedzi na to nie będzie jednej, ale tyle, ile pytań, — to znaczy, iż część społeczeństwa dopomagała z całych sił swoich Komitetowi, część zachowywała się obojętnie, — a reszta nawet wprost nieprzychylnie, uważając poczynania Komitetu za rzecz szkodliwą.

O tej ostatniej grupie społecznej nie chciałbym mówić, — i mam nadzieję, iż w następnym okresie pracy, tak grupa druga, jak i ostatnia, — znikną zupełnie, i wszyscy ustosunkują się przychylnie do akcji Komitetu.

Natomiast w grupie pierwszej znalazła się

prawie wyłącznie warstwa urzędnicza, pracownicza i wojsko, a więc ludzie, którzy i tak już doświadczyć ofiar ponoszą na rzecz społeczeństwa w formie ciągłych redukcji uposażeń, — a wobec dokonywanych redukcji osobowych, coraz bardziej wzmożonej pracy zawodowej.

Dla ilustracji przytoczę kilka cyfr z terenu Województwa Białostockiego w cyfrach zaokrąglonych.

Ofiary urzędników państwowych i prywatnych wynosiły około Zł. 160 000.—, wojska — około Zł. 46.000.—, handlu, przemysłu i rzemiosła — około Zł. 48.000.—, właścicieli nieruchomości — około Zł. 11.000.—, robotników — około Zł. 8.000.—, a adwokatów i lekarzy około Zł. 7.000.—.

Obraz nie byłby zupełny, gdybym nie podniósł dużego współdziałania wojska w akcji pomocy bezrobotnym na terenie Województwa Białostockiego prócz ich świadczeń pieniężnych.

W niektórych powiatach organizowały formacje wojskowe własne komitety pomocy i zatrudniały bezrobotnych przy budowach.

Również wszędzie współdziałały instytucje wojskowe z Komitetem przez wypożyczanie inwentarza, współpracę w akcji charytatywnej. i t.p.”.

Komitet Redakcyjny.

SPRAWOZDANIE Wojewódzkiego Komitetu do Spraw Bezrobocia w Białymstoku.

Wojewódzki Komitet do Spraw Bezrobocia w Białymstoku ukonstytuował się na zebraniu organizacyjnym w dniu 17 września 1931 r. pod honorowym protektoratem Pana Wojewody Białostockiego Marjana Zyndram - Kościałkowskiego, Arcybiskupa Metropolity Wileńskiego Romualda Jałbrzykowskiego i Generała Aleksandra Litwinowicza.

Terenem działalności Komitetu było prócz całego okręgu Województwa Białostockiego, w którym działał przez Powiatowe Komitety, samo miasto Białystok.

Przewodnictwo nad akcją Komitetu objął Pan Wojewoda Białostocki, I-szym Wiceprzewodniczącym był ś. p. Dyr. Witold Zbirohowski-Kościa, II-im Wiceprzewodniczącym Dyr. Kazimierz Riegert, Sekretarzem Naczelnik Wydziału Pracy i Opieki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego Mieczysław Kamiński, Zastępcą Sekretarza Dyr. Henryk Zebin, Skarbnikiem Dyrektor Kazimierz Jastrzębski.

*Ś. p. Witold Zbirohowski-Kościa
I Wiceprzewodniczący Komitetu
(zmarł dnia 16 sierpnia 1932 r.).*

*Dyr. Kazimierz Riegert
II Wiceprzewodniczący Komitetu*

W skład Komisji Rewizyjnej wchodził Prokurator Józef Ostruszka, jako przewodniczący Komisji, a jako członkowie: Dyrektor Banku Polskiego Mieczysław Anczakowski, Dr. Mojżesz Kacnelson, Dr. Aleksander Rajgrodzki, Dyr. Roman Wieczorek.

Prezydium Komitetu powołało 4 Sekcje: Finansową, Pomocy, Pracy i Propagandową.

W skład Sekcji Finansowej wchodził jako Przewodniczący Dyrektor Banku Gospodarstwa Krajowego Stefan Łapiński, zastępca Przewodniczącego Dr. Zygmunt Siemaszko, I - szy Wiceprzewodniczący Hilary hrabia Bniński, zastępca I-go Wiceprzewodni-

czącego Tadeusz Tenczyński, II - gi Wiceprzewodniczący Franciszek Grosser.

Sekcja Finansowa została podzielona na Referaty:

1) Budżetowy z Przewodniczącym Dyr. Jastrzębskim Kazimierzem.

Zadaniem tego Referatu było rozpatrywanie i zatwierdzanie budżetów Komitetów Powiatowych i poszczególnych Sekcji Woj. Kom.

2) Dochodów Nadzwyczajnych z Przewodniczącym Dr. Zygmunt Siemaszko.

Celem Referatu było jaknajwydatniejsze pobudzanie ofiarności publicznej.

Referat Dochodów Nadzwyczajnych podzielono z natury rzeczy na podreferaty, a mianowicie:

a) Imprezowy z Przewodniczącą Felicją Ruszczyńską.

Podreferat miał za zadanie zapomocą imprez czy to własnych, czy obcych, zebranie jaknajwiększych dochodów dla Komitetu. Szczególniejszy

*Mieczysław Kamiński
Sekretarz Woj. Komitetu.*

udział w organizowaniu widowisk scenicznych na rzecz Komitetu brała młodzież szkół średnich.

b) Zbiórki ulicznych z przewodniczącą p. Borowiczową Stefanją. Podczas okresu sprawozdawczego zbiórek było 8 — z ogólnym dochodem Zł. 2749.98.

c) Sprzedaży znaczków, nalepek, żetonów i bonów, z przewodniczącym inż. Edwardem Głogowskim.

Inkasenci, bezrobotni pracownicy umysłowi pracowali wyłącznie za wynagrodzeniem procentowym.

W celu ułatwienia dobrowolnego opodatkowania się całej ludności m. Białegostoku — podzielono miasto na 12 rejonów, które przypiędzieli no inkasentom, mającym pobierać podatek dobrowolny na rzecz Komitetu w okresie 6-cio miesięcznym.

W znaczki były zaopatrzone kina i teatry, które przy sprzedaży biletów znaczki te sprzedawały.

d) Zbiórki w naturze z Przewodniczącym Dyr. Aronem Tillemannem. Podreferat ten miał za zadanie organizowanie zbiórek ubrań, materiałów i wogóle przedmiotów użytkowych wśród społeczeństwa w celu zaopatrywania mas bezrobotnych. Podreferat ten za pomocą odpowiedniego okólnika prosił Komitety Rodzicielskie przy szkołach o organizację wśród młodzieży analogicznych zbiórek.

W działalności tego Podreferatu przejawiała się dobra wola i ofiarność społeczeństwa. Wszystkie warsztaty pracy, urzędnicy, duchowieństwo wszystkich wyznań, wojsko, rzemieślnicy i robotnicy współdziałali w tej akcji.

Po pewnym czasie odstąpił swoje czynności Podreferat Zbiórki Ofiar w naturze — Referatowi Pomocy w Naturze Sekcji Pomocy.

Naczelny Komitet przesłał tytułem dotacji na akcję łagodzenia skutków bezrobocia kwotę: Zł. 548100. —, którą rozdysponowano pomiędzy Powiatowe Komitety, jak to uwidoczono na tablicy Nr. 2.

Na terenie Województwa uzyskano z dobrowolnych opłat kwotę Zł. 458563.06 (patrz tabl. Nr. 1), z czego na miasto Białystok przypada Zł. 127116.11 t. j. 27 % ogólnych wpływów.

Najwydatniejszą ofiarność wykazali urzędnicy i pracownicy, wojsko, handel i przemysł; niektóre

samorządy z powodu ogólnego kryzysu gospodarczego nie były w możności przyjąć z większą pomocą finansową na powyższy cel, inne zaś źródła dochodu zawiadły, nie doceniano bowiem znaczenia całej akcji.

Naczelny Komitet przydzielił ponadto do dyspozycji Wojewódzkiego Komitetu produktów

na kwotę Zł. 245023.75, rozdzielono je między Komitety Powiatowe (patrz tabl. Nr. 4)

Niezależnie od powyższego otrzymano na terenie Województwa z dobrowolnych ofiar w naturze kwotę Zł. 87953. —, z czego prawie 90% przypadła rolnictwu, a reszta na inne źródła (patrz tabl. Nr. 3)

Prócz tego ze świadczeń za zaległe podatki wpłynęło Zł. 24940 68 mimo

niewielkiego opornego stanowiska większości płatników (patrz tabl. Nr. 3).

Jak z wyżej naprowadzonego wyniku, Wojewódzki Komitet dysponował na całą akcję w gotówce kwotą Zł. 1006663.06 — w naturze kwotą Zł. 357917.43 czyli razem sumą Zł. 1364580.49 plus kwotą Zł. 923.60 zebraną na koszt akcji wydawniczej, a więc ogółem kwotą Zł. 1365504.09.

Z wyżej podanej kwoty Zł. 1364580.49 wydano na skutki łagodzenia bezrobocia w gotówce i w naturze ogółem Zł. 1094491.92 (patrz tabl. Nr. 2 i 5).

Koszt ogólny i administracyjny wyniósł Zł. 80333.74 t. j. około 7 1/2% ogólnych wydatków, — z tego 4 1/2% stanowią koszt przewozu, ładunku i rozładunku produktów, z pozostałych 3% wydatkowano 1% na dzierżawę magazynów, opał, światło, telefony, druki, materiały piśmienne, wyjazdy do Powiatowych Komitetów dla instruowania i kontroli ich działalności e. t. c. a 2% wynoszą wydatki,

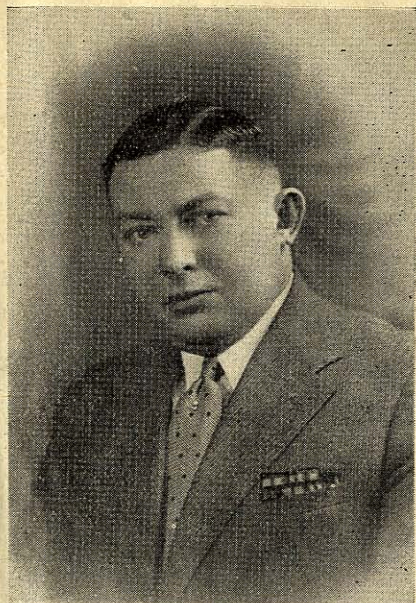
związane z zatrudnieniem bezrobotnych pracowników umysłowych w biurach Komitetów.

Resztę pozostałości w kasach, bankach, dłużnikach, produktach i ruchomościach w kwocie Zł. 190678.43 przeznaczono na łagodzenie skutków bezrobocia w okresie przejściowym (patrz tabl. Nr. 6). —

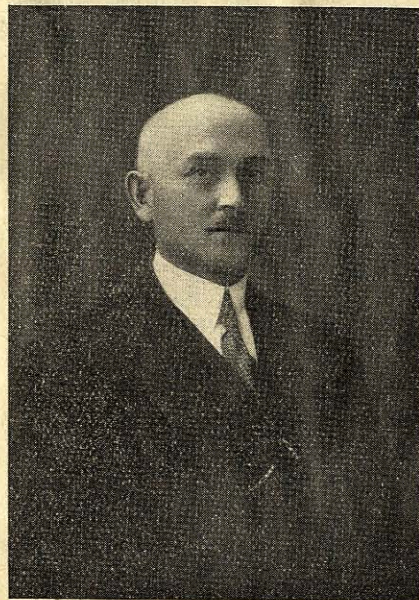
Sekcja Pomocy ukonstytuowała się w następującym składzie: Przewodnicząca Hanna Zbirohowska-Kościa, I-szy Wiceprzewodniczący Ks. Kanonik Dziekan Aleksander Chodyko, II-gi Wice-

Dyr. Kazimierz Jastrzębski
Skarbnik Woj. Komitetu.

Dyr. Henryk Zebin
Zastępca Sekretarza Woj. Kom.

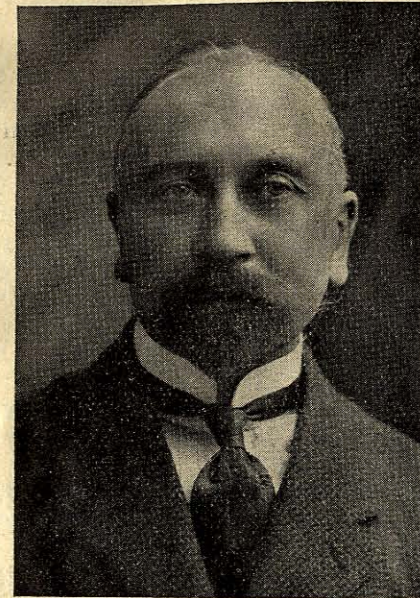

Prokurator Józef Ostruszka
Przewodniczący Komisji Rewizyjnej.

przewodniczący Dr. Józef Lewitt, Sekretarz kpt. Kramarz Adam (do dnia 1/IV. 32 r.), Skarbnik Stefan Sobolewski, zastępca Skarbnika Wincenty Krajewski.

Sekcja Pomocy podzieliła się na Referaty:

1) Pomocy w naturze z Przewodniczącą Sołtyską. Referat ten przeprowadził ewidencję bezrobotnych. Komisja kwalifikacyjna, składająca się z członków Sekcji, na podstawie orzeczeń wywiadowców Komitetowych kwalifikowała bezrobotnych do świadczeń, które były wydawane w postaci obiadów, węgla, odzieży i obuwia.

Dr. Zygmunt Siemaszko
Przewodniczący Referatu
Dochodów Nadzwyczajnych.

Referat Pomocy w naturze celem zaopatrzenia bezrobotnych w odzież i obuwie urządził zbiórki po domach prywatnych.

Zbiórki dały wynik dodatni, i oprócz innych ofiarowanych konfekcyj złożyły sukna na ubrania fabryki Sokół i Zylberfenig, Polak i Syn i firma Poczubucki ogólnej wartości Zł. 400. —, a firma Bekker skóry wartości Zł. 100. —.

Na zakup odzieży i obuwia dla dzieci, uczęszczających do szkół, wyasygnowano kwotę Zł. 3500. —, za którą zakupiono 40 par, 220 par obuwia, 30 sukienek, 44 ubrań i 28 innych części ubrania.

Dziecko otrzymywało tylko po jednej rzeczy najbardziej potrzebnej.

2) Dożywiania z Przewodniczącym Naczelnikiem Henrykiem Pięłowskim, od dn. 1/II.32 r. Klemensem Żurkowskim, Wiceprzewodniczącym Samuelem Poczubuckim. Referat ten uruchomił dla pracowników fizycznych 5 kuchni i 1 dla pracowników umysłowych.

W miesiącu grudniu 1931 r. przeciętnie wydawano 8700 obiadów.

Na święta Bożego Narodzenia wydano na prze-

ciąg 2 dni, w których kuchni były nieczynne — chleb, bułki, kielbasę i śledzie.

W miesiącu styczniu 1932 r. wydawano dziennie przeciętnie około 10267 obiadów.

Wobec tego, iż taką wielką ilość obiadów wydawano, Sekcja Pomocy postanowiła przeprowadzić reorganizację, którą uskuteczono w ciągu stycznia 1932 r. przez wprowadzenie reformy, dotyczącej składowania co miesiąc podań o przedłużenie świadczeń, oraz przez ograniczenie uprawnionych do pomocy Komitetu według wzoru i systemu wypróbowanego w Wojewódzkim Komitecie do Spraw Bezrobocia w Łodzi. Polegał on

Dyr. Stefan Łapiński
Przewodniczący Sekcji Finansowej.

Ks. Dziekan Aleksander Chodyko
Wiceprzewodniczący Sekcji Pomocy.

na tem, że tylko faktyczny bezrobotny mógł się ubiegać o pomoc, wszyscy zaś biedni powyżej lat 50 i żebracy byli kierowani do Opiekunów Społecznych i Magistratu.

Urządzono Biuro Rozdzielcze, które prowadziło rejestrację bezrobotnych. Biuro rozpoczęło pracę w styczniu a Komisja kwalifikacyjna, w skład której weszli wszyscy członkowie Sekcji Pomocy kwalifikowała podania, uprawniając do świadczeń Komitetu.

W miesiącu lutym 1932 roku

wydawano przeciętnie 5089 obiadów.

W miesiącu tym przeprowadzono ponownie wywiad, wskutek którego odpadło 10% bezrobotnych, wobec stwierdzenia, że pomoc Komitetu nie jest dla nich konieczną.

W miesiącu marcu 1932 r. wydano około 4962 obiadów.

W święta Wielkanocy były kuchnie zamknięte. Każdy bezrobotny, uprawniony do świadczeń Komitetu, otrzymał na przeciąg 3 dni produkty w naturze.

W miesiącu kwietniu 1932 r. wydawano dzien-

Kuchnie były czynne do dnia 5 czerwca 1932 r. Ogółem dożywiano 2727 rodzin. Za cały okres akcji Komitetu wydano ogó-

100 dzieci. 3) Materiałowy z Przewodniczącą Martą Wo-
lichową i Wiceprzewodniczącym inż. Henrykiem
Kunklem, miał za zadanie zao-
patrzenie Komitetu w najpotrzeb-
niejsze produkty i materiały oraz
magazynowania ich celem roz-
dawnictwa bezrobotnym.

Referat ten otrzymał do swej
dyspozycji: ziemniaków 191950
kg., żyta 1521 kg., kapusty 2595
kg., grochu i fasoli 24 kg., cebuli
28 kg., jarzyn 161 kg., mąki
110000 kg., węgla 835000 kg., drze-
wa 707 mtr., mydła 250 kg., cu-
kru 10400 kg., mieszanki kawowo-
cukrowej 6950 kg.

Ziemniaki były wydawane
w I-szym okresie doraźnej po-
mocy bezrobotnym przed uru-
chomieniem kuchni, i wydano
ich dla 435 rodzin w ilości 61950
kg. Normy uzależnione były od
ilości członków w rodzinie a mia-
nowicie: po 30 kg., 50 kg., 100 kg.
— pozostałość przydzielono do
kuchen.

Z mąki był wypiekany chleb
do kuchni dla bezrobotnych.
Kuchnie chrześcijańskie otrzy-
mały mąki 78900 kg., kuchnie ży-
dowskie — 21800 kg.

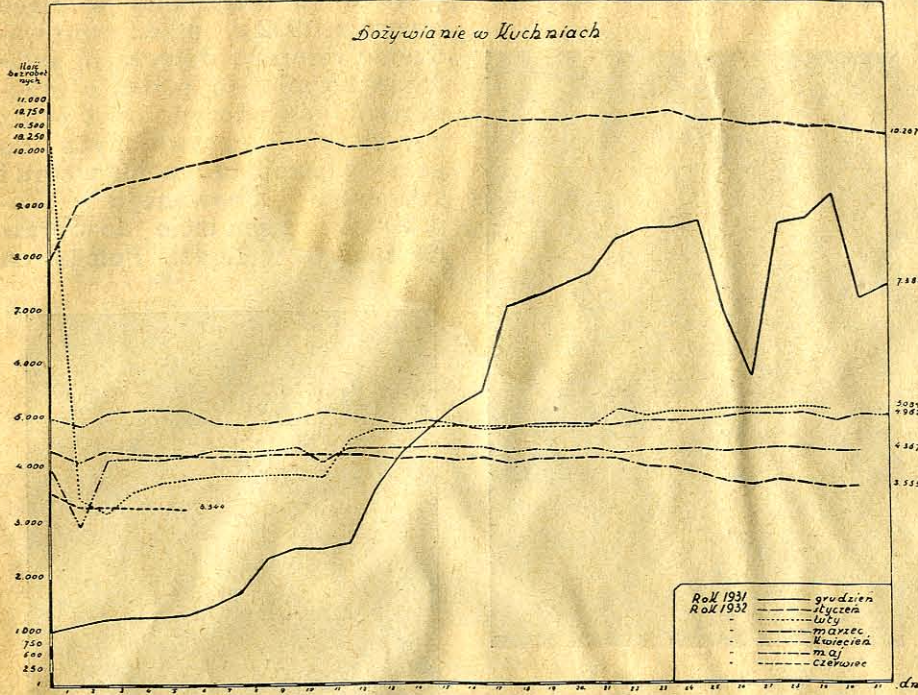
Węgla wydano dla bezrobotnych 702030 kg.,
do kuchni i Towarzystw Dobroczynnych 81695 kg.
a drzewa 428 mtr.

Powiatowym Komitetom przydzielono mydła
w ilości 600 kg., resztę zaś rozdzielono między
Towarzystwa Dobroczynne, szkoły i kolonie letnie.

Cukier wydawany był dla dożywiania dzieci
w szkołach i Zakładach Opiekuńczych zamknię-
tych. Za cały okres wydano 8126 kg. Do Powia-
towych Komitetów przesłano 1900 kg. Ogółem wy-
dano 10026 kg.

Mieszanki kawowo - cukrowej przydzielono
T-wom i szkołom 5378 kg. Powiatowym Komite-
tom przesłano 3050 kg. Razem wydano 8428 kg.

Pozostałość produktów w magazynach przy-
dzielono na kolonie letnie i obozy.

Dożywianie — wykres.

łem 1029964 obiadów, 308989 kg. chleba i 702030 kg.
węgla.

Udzielanie świadczeń uzależnione było od
spełnienia zobowiązania, że z chwilą wezwania
do odpracowania wszyscy stawiają się do pracy.

Dzieciom do lat 2 były przydzielane od dnia
1. II. 1932 r. pożywki mleczne, (w Stacji Opieki
nad Matką i Dzieckiem) lub mleko, które wyda-
wano w „Zjednoczeniu” w ilości 1 litra na 1 dziecko.

Ogółem przez 5 miesięcy wydano 2174 porcji
pożywek i mleka.

Sekcja Pomocy za pośrednictwem Referatu
Dożywiania prowadziła dożywianie dzieci w szko-
łach i świetlicach.

W szkołach powszechnych pod kierowni-
ctwem Michała Motoszki rozpoczęto dożywianie
w dniu 1. XII. 1931 r. 1200 dzieci
rodziców bezrobotnych. Od dnia 1. I.
1932 r. Towarzystwo „Toz” prowa-
dziło dożywianie 500 dzieci w pry-
watnych szkołach powszechnych, a Za-
rząd kuchni żydowskiej przy szkole
religijnej „Talmud Tora” dożywił 200
dzieci. Od 1. II. 32 r. w Szkole Rze-
mieślniczo-Przemysłowej Męskiej na
Antoniuku i w Seminarjum Nauczyciel-
skim dożywiano 76 dzieci; od dnia
1. III. 32 r. w Gimnazjum Hebrajskim
i Gimnazjum Państwowem Żeńskim
42 dzieci.

W „Domu Dziecka” T-wa „Przy-
stań” otrzymywało 30 dzieci całkowite
utrzymanie a nadto wydawano tam 100
obiadów dziennie dla dzieci, które
zmieniały się każdego miesiąca.

W Świetlicach: Związku Pracy
Obywatelskiej Kobiet dożywiano 600,

Dożywianie Dzieci w świetlicy prowadzonej przez Z. P. O. K.
przy szkole powszechnej.

Karwowskim. Członkami Referatu byli: Dr. Rot-
berg, Dr. Walewski, Dr. Zabłocki. Pomoc dla bez-
robotnych na terenie m. Białegostoku, udzielana
przez Wydział Zdrowia i Opieki Społecznej Ma-
gistrowi, była najzupełniej wystarczająca, wobec
czego Referat Pomocy Lekarskiej
Wojewódzkiego Komitetu zajął się
zapewnieniem tejże opieki dla cho-
rych z powiatu, gdzie opieka ta nie
była zupełna.

Na skutek pisma, wystosowa-
nego do Związku Lekarzy w Bia-
łymstoku wyraziło 26 lekarzy spe-
cjalistów zgodę na przyjmowanie
u siebie chorych bezpłatnie.

Polski Czerwony Krzyż w Bia-
łymstoku odstąpił do dyspozycji
Wojewódzkiego Komitetu u siebie
w szpitalu 2 łóżka bezpłatnie dla
chorych z prowincji, ze szpitala ko-
rzystało 7 osób przez 13 dni — ko-
szta leczenia wyniosły 1268 zł., któ-
re pokrył całkowicie szpital.

Powiatowa Kasa Chorych w
Białymstoku zadeklarowała Zł. 400.—
miesięcznie, względnie równoważ-
nik tejże sumy w tranie. W związku
z tem Referat prowadził akcję tranową na terenie
Województwa rozdając tran dzieciom rodziców bez-

Tania kuchnia w Białymstoku.

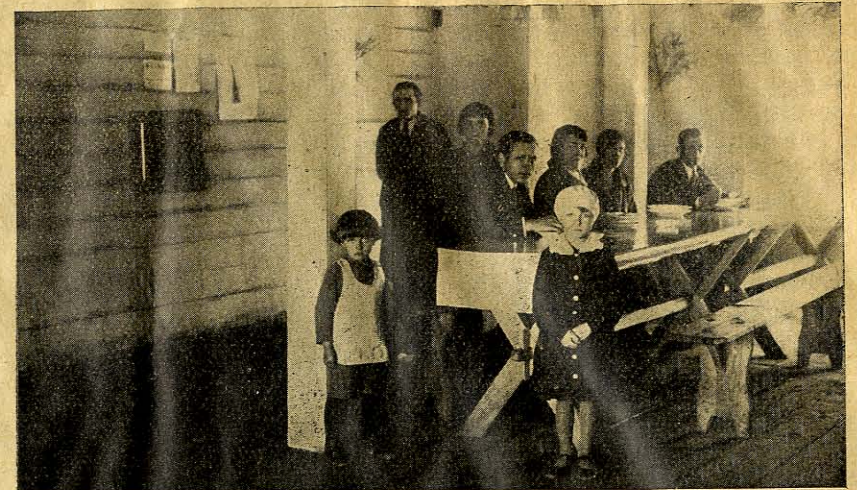
robotnych, zakwalifikowanym przez lekarza.
Ogółem otrzymano tranu 620 kg. na Zł. 2356.—.

Lekarstwa wydawano na koszt
Referatu chorym, którzy zgłosili się
z powiatu, w aptece Wincentego
Hermanowskiego i ogółem na ten
cel wydatkowano Zł. 57.17. Referat
Pomocy Lekarskiej ogółem rozcho-
dował sumę Zł. 64.17.

5) Ogródków działkowych z
Przewodniczącą inż. Anną Tu-
ciewiczówną miał za zadanie organi-
zację ogródków w celu urządzenia
dla bezrobotnych drobnych gospo-
darstw. Na ten cel Magistrat m.
Białegostoku oddał do dyspozycji
Komitetowi 4 do 5 ha ziemi w par-
ku 3-go Maja w Zwierzyńcu, w któ-
rym urządzono 42 działki, każda
wielkości 500 mtr. (o rozmiarach
20 X 25). Nie cały teren został po-
dzielony na działki, pozostawiono

isko sportowe i ogródek wypoczynkowy. Celem
osuszenia terenu przekopano rowy poprzeczne
i podłużne otwarte. Zasadzono warzywa jak ka-
pustę, brukiew i t. p.

Przy robotach zatrudnieni byli bezrobotni, ko-
rzystający z kuchni, odpracowując świadczenia

kuchnia dla inteligencji w Białymstoku.

pobrane zimą.

Kandydatów na działki zgłosiło się 43.
6) Gwiazdkowy z Przewodniczącą Stefanją
Borowiczową zajmował się urządzeniem „Gwiazd-
ki” i choinki dla najbiedniejszych dzieci bezro-
botnych rodziców.

W okresie świąt Bożego Narodzenia w dniach
9 i 10 stycznia 1932 r. pod protektoratem p. Wo-
jewodzy Reginy Zyndram-Kościałkowskiej w sali
reprezentacyjnej Urzędu Wojewódzkiego urzą-
dzona była choinka, z której korzystało 1530 dzie-
ci. Dzieci otrzymały torebki ze słodyczami, jabłka
i bułki.

Koszt urządzenia „Gwiazdki” wyniósł Zł. 615.52.
Ofiar w naturze w postaci jabłek, cukierków i pier-
ników zebrano ze szkół i od osób prywatnych 100 kg.

Z inicjatywy artysty malarza Czesława Sa-
dowskiego, ofiarowało Grono białostockich arty-
stów malarzy, a mianowicie: Blicharski Józef, Du-
niec Michał, Macura Rudolf, Mezdrycz Marek,

Kuchnia dla inteligencji w Białymstoku.

Moczydłowska Amelja, Press Hersz, Rabinowicz Benzjon, Rozenman Hanna, Sadowski Czesław, Seredyński Józef, Tynowicki Ichiel, — 14 obrazów częścią olejnych, częścią akwarel, pastelów i rysunków, do dyspozycji Wojewódzkiego Komitetu w celu urządzenia loterii dla powiększenia jego funduszu.

Loterja ta jednak wobec częściej likwidacji prac Komitetu może się odbyć dopiero w następnym okresie działalności tegoż.

Sekcja Pracy ukonstytuowała się w dniu 9. X. 1931 r. w składzie następującym: Przewodniczący Inż. Mieczysław Malinowski, — Naczelnik Wydziału Przemysłowego Urzędu Wojewódzkiego, Zastępca Przewodniczącego Inż. Ludomir Butwiłowicz, Okręgowy Inspektor Pracy i Tryburski Jan Ławnik Magistratu m. Białegostoku, jako członkowie Franciszek Grosser — Prezydent Izby Rzemieślniczej, Henryk Pigłowski — Kierownik P. U. P. P., Franciszek Sinica. Sekretarzem Sekcji wybrany został Albin Rynkiewicz.

Sekcja powołała Referaty poszczególnych grup zawodowych i tak:

1) Referat Drzewny, którego przewodnictwo objął Inż. Zdzisław Laskowski;

2) Referat Rzemiosła, Przewodniczący Czesław Miller;

3) Referat Garbarstwa, Przewodniczący Jakób Bekker;

4) Referat Pracowników Umysłowych, Przewodniczący Kazimierz Sawicki,

5) Referat Włókienniczy, Przewodniczący Inż. Marjan Łukasiewicz;

6) Referat Różnych Przemysłów i Robót Publicznych, Przewodniczący Inż. Józef Zaczeniuk.

Prace Sekcji szły przeważnie w dwu kierunkach: zatrudnienia bezrobotnych przy robotach publicznych dla odpracowań zapomóg oraz wyszukiwania pracy i kierowania do niej pracowników tak fizycznych jak i umysłowych.

Roboty publiczne, przy których pracowali bezrobotni, odpracowując w ten sposób otrzymywane z Wojewódzkiego Komitetu świadczenia — organizo-

wane były przeważnie przez Magistrat i dotyczyły zwykle regulacji ulic i placów miejskich. Zasada odpracowania, którą Komitet zastosował na podstawie odpowiedniej instrukcji Naczelnego Komitetu polegała na tem, iż odpracowujący za pracę swą otrzymywał 75% w formie świadczeń Komitetu, a tylko 25% w postaci gotówki.

Roboty publicznemiejskie trwały od 1 stycznia 1932 r. do końca kwietnia 1932 r. Na ogólną ilość 2727 rodzin bezrobotnych, otrzymujących świadczenia z Komitetu, uznanych do pracy było 2221 osób, reszta zaś jako niezdolni do pracy została zwolniona od obowiązku odpracowania.

Z liczby uznanych za zdolnych do pracy — wyznaczono do pracy 1491 osób, z których 885 osób stawiło się do pracy, 401 osób usprawiedliwiło swe niestawiennictwo, a reszcie, która nie stawiła się i nie usprawiedliwiła nieobecności — Komitet odebrał w myśl swej instrukcji wszelkie świadczenia.

Drugim kierunkiem prac Sekcji była sprawa kierowania zgłaszających się bezrobotnych tak fizycznych jak i umysłowych do różnych prac w fabrykach, instytucjach publicznych i biurach. Wskutek unieruchomienia przemysłu — sprawa zajęcia fachowców była utrudniona. Zajmowano się przeważnie kierowaniem pracowników fizycznych do robót w twierdzy Osowiec, gdzie zajęto około 180 osób.

Na żądanie Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych skierowano do dorywczej akordowej pracy biurowej około 40—50 pracowników umysłowych, którzy z małymi wyjątkami byli zatrudnieni przez parę tygodni przy wypisywaniu kwitów ubezpieczeniowych.

Przeprowadzono w kuchni dla pracowników umysłowych dokładną statystykę kwalifikacji bezrobotnych, używając do tego odpowiednich kwestjonariuszy. Takich kwestjonariuszy wypełnionych otrzymano 72 na 76 bezrobotnych zarejestrowanych pracowników umysłowych, względnie rodzin pobierających obiady. Z danych statystycznych okazało się, iż bezrobotni pracownicy umysłowi posiadają wykształcenie w zakresie szkoły powszechnej oraz średniej (ukończonej lub nieukończonej).

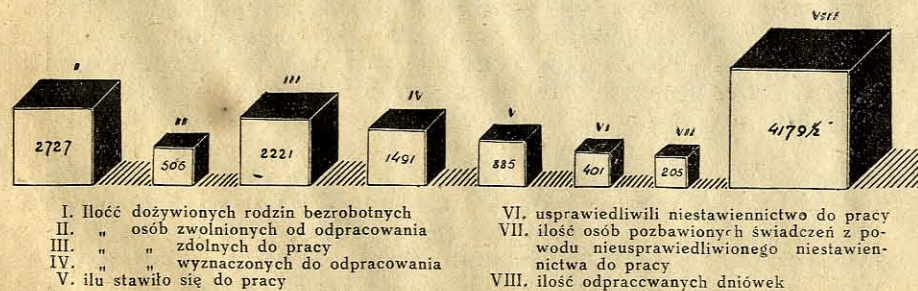
Wychodząc z powyższego założenia zajęto się uruchomieniem dla bezrobotnych pracowników umysłowych kursu kształcącego takiej gałęzi pracy umysłowej, któraby absolwentowi umożliwiła znalezienie odpowiedniego zajęcia. Urządzono tedy bez-

Inż. Mieczysław Malinowski
Przewodniczący Sekcji Pracy.

Insp. Pracy inż. Ludomir Butwiłowicz
Wiceprzewodniczący Sekcji Pracy.

Odpracowanie w stosunku do pobranych świadczeń za czas od 1 lutego do 1 czerwca (cyfry dzienne).

płatne 3-miesięczne kursa księgowości (w czasie od 10. II. 32 r. do 21. V. 32 r.). Na kursa zapisało się 67 bezrobotnych pracowników umysłowych, w czym 80% zarejestrowanych w Wojewódzkim Komitecie do Spraw Bezrobocia a 20% w P. U. P. P. Kurs ukończyło 22 osoby z postępowym dobrym, 6 osób przeznaczono do egzaminów poprawczych, a 5 osób reprobowano.

Jan Mieszkowski
b. Starosta Grodzki.

Absolwenci kursów w miarę możliwości kierowani są do różnych instytucji.

Z inicjatywy P. Wojewody zorganizowano przy współudziale Wydziału Samorządowego, jako fachowego — bezpłatne 5-cio tygodniowe kursy dla kandydatów na pracowników administracji samorządowej. Dla kandydatów zamiejscowych urządzono internat. Do kierownictwa internatem delegowano urzędnika Komitetu, który objął również i sekretariat kursów. Na kurs przyjęto 54 osoby, w czym 35 osób z powiatu a resztę z Białegostoku.

Egzamin złożyło 46 osób, z których 26 z wynikiem dostatecznym, 15 z dobrym, 4 z bardzo dobrym, a jedną osobę reprobowano.

Sekcja Propagandowa zorganizowana została w dniu 28 września 1931 r. pod przewodnictwem Starosty Grodzkiego Jana Mieszkowskiego, sekretarzem został Józef Godzisz, Referendarz Starostwa Grodzkiego.

Sekcja została podzielona na referaty: Redakcyjno-Prasowy z prof. Filipem Echeńskim, Szkolny

z dyr. Witoldem Antonowiczem i Fabryczny z Stefanem Kaliną, jako Przewodniczącymi.

Wskutek zrzeczenia się Pana Starosty przewodnictwa Sekcji zaproszono w dniu 9. XII. 1931 r. na Przewodniczącego Józefa Godzisz, na Sekretarza Klemensa Żurkowskiego, na Przewodniczącego Referatu Szkolnego Szaniawskiego, a Referatu Fabrycznego M. Rywkinda. Praca Sekcji przedstawiała się następująco: Referat Propagandy Fabrycznej odbywałposiedzenia wspólnie z przedstawicielami przemysłu, na których rozważano metody skutecznej propagandy pomocy bezrobotnym wśród robotników fabrycznych i współudziału przemysłowców w tejże akcji. Wynikiem tych posiedzeń było wciągnięcie do pracy przedstawicieli robotników oraz przedstawiciela Związku Lonkietników.

Józef Godzisz
Przewodniczący Sekcji Propagandowej.

Z inicjatywy Sekcji opodatkowali się robotnicy szeregu fabryk na rzecz bezrobotnych.

Referat Szkolny zwrócił się z prośbą do Inspektora Szkolnego o zwołanie konferencji wszystkich kierowników szkół powszechnych w celu omówienia prowadzenia propagandy na terenie szkół. W wyniku wspomnianej konferencji zostały utworzone w szkołach Komitety Rodzicielskie, których staraniem zebrano przeciętnie po zł. 120.— na każdą szkołę, za które zakupiono odzież dla dzieci bezrobotnych.

Referat Redakcyjno-Prasowy wydawał ulotki, broszury i reklamy świetlne, propagując hasła walki z biedą wywołaną bezrobociem.

SPRAWOZDANIA

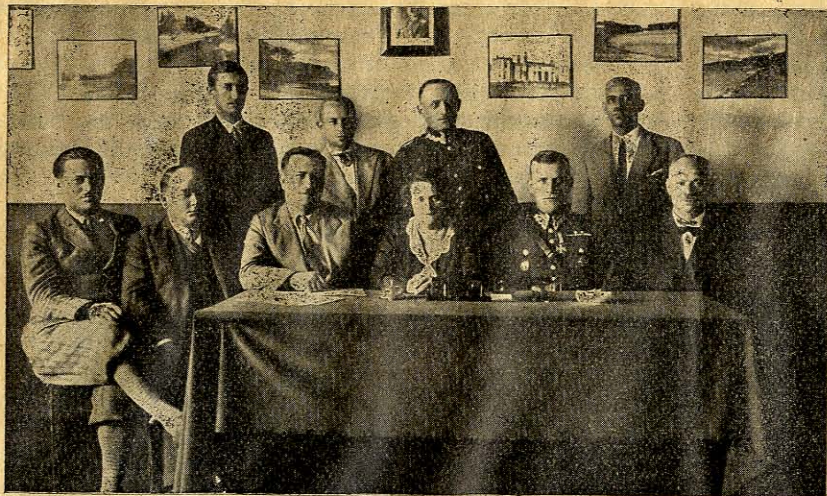
Powiatowych Komitetów do Spraw Bezrobocia.

AUGUSTÓW. Powiatowy Komitet powstał dnia 29 września 1931 roku. W skład jego weszli: Starosta Kazimierz Siwik jako przewodniczący, Dypl. Płk. D-ca I p. Ul. Krechowickich Leon Strzelecki i Ks. Dziekan Wojciech Chojnowski, jako Zastępcy, Szyja Rancman, Lek.-dent. jako Kasjer i Jan Luboiński, urzędnik Starostwa, jako Sekretarz.

Komitet został podzielony na 4 Sekcje: 1) Finansową z Michaliną Kostrubina, Przewodniczącą Z. P. O. K. na czele. Członkami Sekcji byli: Liberman, Prezes Zyd. Gm. Wyzn. S. Rancman i Józef Wacek, Kpt. I p. ul. 2) Pracy. Przewodniczącym został inż. A. Łucejko, Dyr. Zakładów Przem. Drzew.: Członkami: Czesław Niemirycz, Kom. Ziem-

ski i Eugenjusz Olejniczakowski, Burmistrz. 3) Pomocy (Rozdzielczą) składającą się z Przewodniczącego Stanisława Winiarczyka, Lek. Weteryn. i Opiekuna Społ. oraz Członka D-ra Izaaka Jordanińskiego, Nacz. Lekarza K. Ch. 4) Propagandowa, której przewodniczył Bogdan Michciński, Insp. Sam., a w skład jej weszli jako Członkowie: Ks. Dz. W. Chojnowski, Insp. Szk. Franciszek Cyburt, Prezes Pow. Kom. B. B. W. R. Hieronim Jonkajtys i Sekretarz Wydz. Pow. Władysław Klimaszewski.

Przewodniczącym Komisji Rewizyjnej został Jerzy Trentowski, Dyr. K. K. O. Członkami: Antoni Skibicki, Kier. Rach. Wydz. Pow., Zygmunt Warakowski, Członek Zarządu Banku Spółdzielczego i Wiktor Wegner Nacz. Kasy Skarbowej.

Skład osobowy Pow. Kom. w Augustowie.

W celu uniknięcia kosztów administracyjnych obrano Starostwo za siedzibę Komitetu.

W czasie, gdy Komitet rozpoczął swą pracę t. j. od października 1931 r. zakwalifikowano 197 bezrobotnych do udzielania pomocy.

Liczba ta jednakże wzrosła w miarę zbliżania się zimy i przekroczyła 300 osób.

Pomoc bezrobotnym okazywał Komitet prawie wyłącznie w formie pracy. W tym celu rozpoczął budowę mostu przez rzekę Nettę i powierzył wykonanie jej Magistratowi.

Przy tej pracy zatrudniano wszystkich zakwalifikowanych do pomocy na zmianę po kilka dni w tygodniu. Bezrobotni byli zaopatrzeni w legitymacje. Wynagrodzenie za pracę wypłacano częściowo w gotówce, częściowo zaś w naturze, w zależności od posiadanych środków.

Dla powiększenia dochodów skierowano akcję Komitetu w dwu kierunkach: zbierania ofiar w naturze od rolniczej ludności powiatu, oraz dobrowolnego opodatkowania się obywateli miasta.

O ile pierwszy kierunek dał wyniki pokaźne, to drugi — średnie.

Obywatele miasta postanowili wprawdzie opodatkować wszystkich, którym nie zagrażała klęska bezrobocia, lecz praktyczne wykonanie tego nastęrczało duże trudności i pieniądze nie wpływały w przewidywanej wysokości.

Natomiast zbiórka płodów rolnych, przeprowadzona sprawnie przez Komitety Gminne—dała ponad 6 wagonów ziemniaków i 10.000 kg. zboża. Ziemiaństwo zaś ofiarowało dobrowolnie drzewo opałowe dla bezrobotnych w dostatecznej ilości, tak, że Komitet węgla wcale nie zakupował.

Z pomocy Komitetu korzystało również około 250 dzieci szkolnych, które w szkołach dożywiano.

BIAŁYSTOK. Komitet dla Powiatu Białostockiego został zorganizowany 24. IX. 1931 r. Uruchomiono 4 Sekcje: Propagandowo-Finansową, Zbiórki w Naturze, Dożywiania i Pośrednictwa Pracy.

Biuro Komitetu mieściło się w Wydziale Powiatowym.

Przewodniczącym Komitetu wybrano Starostę Inż. Stanisława Michałowskiego, Zastępcami — Przemysławca Efima Cytrona i Insp. Szk. Mieczysława Jureckiego, Skarbnikami — Wacława Kowalskiego, Zastępcę Starosty i Aleksandra Nałęcza, Buchaltera K. K. O.

Do Wydziału Wykonawczego weszli: E. Cy-

tron, M. Jurecki, Mikołaj Kawelin ziemianin, W. Kowalski, Inż. St. Michałowski, Marja Miroszniczenkowa z Knyszyna, A. Nałęcz, Dr. Jan Walewski, Lekarz Powiatowy i Ludwik Wysocki, Dyr. K. K. O.

Sekcji Propagandowej przewodniczył W. Kowalski. Sekcja Zbiórki w Naturze obrała za Przewodniczącą M. Miroszniczenkową.

Przewodniczącym Sekcji Dożywiania został obrany Dr. J. Walewski, Sekcji Pośrednictwa Pracy — M. Kawelin. W skład Komisji Rewizyjnej weszli: jako Przewodniczący Ks. Dziekan Aleksander Chodyko, jako Członkowie: Stanisław Hryniewicz—ziemianin i Paweł Milewski z Supraśla, jako ich zastępcy: Antoni Krejbich, ziemianin i Bronisław Onichimowski z Supraśla.

W skład Komitetów Gminnych weszły następujące osoby w charakterze przewodniczących i ich zastępców:

Gm. Białostoczek—inż. Józef Zaczeniuk, Aleksander Zalewski, Wójt.

Gm. Choroszcz — Ks. Adam Ostrowski, Stanisław Siemieniuk, Wójt.

M. Choroszcz—Dr. Stanisław Deresz, Dyr. Szpitala, Jakób Lichtensztejn, Burmistrz.

Gm. Czarna-Wieś — Władysław Węglewski, Dyr. Tartaków Państw., Stanisława Kiedrzycka, Kier. Domu Dziecka.

Gm. Dojlidy — Zaleski, Wójt.

Gm. Dolistowo—Ks. Edward Szapel, Proboszcz, Stanisław Słowikowski, Wójt.

M. i gm. Goniądz — Dr. Antoni Łatacz, Piotr Swieżewski, Sekretarz Gminy.

M. Gródek — O. Antoni Winogrow, Proboszcz Prawosławny, Józef Sawicki, Wójt.

Os. Jasionówka — Jan Radjukiewicz, Kierownik Szkoły, Hersz Miński.

Gm. Juchnowiec—Ks. Antoni Sałatyński, Proboszcz, Maciej Dryl, Wójt.

Gm. Kalinówka—Stanisław Toczydłowski, Alfons Apanowicz, Wójt.

Gm. Knyszyn — Ks. Mieczysław Akrejć, Proboszcz, Konstanty Paszkowski, Burmistrz.

Gm. Krypno — Ks. Bonifacy Oleszczuk, Proboszcz, Konstanty Trykosko, Wójt.

Gm. Michałowo — Ks. Jan Chotkowski, Proboszcz, Jan Janczewski, Wójt.

Gm. Obrubniki — Józef Lenczewski-Samotyja, Józef Sobolewski, Wójt.

M. Starosielce — Inż. Kazimierz Nowaczek, Aleksy Sacharczuk, p. o. Burmistrza.

M. Supraśl — Konstanty Zachert, Feliks Bojarski, Burmistrz.

M. Suraz — Stanisław Sianko, Burmistrz.

Gm. Trzcianne — ś. p. Ks. Dziekan Konstanty Teżyk, Proboszcz, Józef Suchcicki, Wójt i Zofja Dzieszkowa.

M. Wasilków—Ks. Bolesław Korń, Proboszcz, Michał Godlewski, Burmistrz.

M. i gm. Zabłudów—Ks. Dr. Witold Kuźmicki, Proboszcz, Ignacy Kukliński, Wójt.

Gm. Zawyki—Antoni Brühl, Kazimierz Czackowski, Wójt.

Komisja Rewizyjna przeprowadziła 6 rewizyj. Działalność Gminnych i Miejskich Komitetów przejawiała się głównie w kierunku zbierania produktów w naturze i sprzedaży znaczków.

Zebrano 96.817 kg. ziemniaków, z czego na miejscowe potrzeby zużyto 81817 kg. a 15.000 kg. oddano do dyspozycji Wojewódzkiemu Komitetowi.

Rejestrację i kontrolę bezrobotnych prowadziły Gminne Komitety, które przesyłały do zatwierdzenia Pow. Komitetowi zaopiniowane podania i wykazy.

Pow. Komitet na podstawie tych podań i wykazów, kwalifikował bezrobotnych do zapomóg w postaci dwutygodniowych racyj żywnościowych, jak również wyjedynwał pracę w Zarządzie Fortecznym Osowca i w Tartakach Państwowych, oraz zatrudniał przy robotach drogowych, a w porze zimowej przy oczyszczaniu śniegu na drogach.

Dwutygodniowa racja żywnościowa na każdego członka rodziny wynosiła: mąki żytniej 3 kg., kaszy 0,75 kg., słoniny 0,25 kg. (a na głównego członka rodziny 0,50 kg.).

Niezależnie od powyższych racyj żywnościowych, wydano bezrobotnym w naturze 46 mtr.³ drzewa opałowego, 42 pary zelówek, 96 sztuk koców i 88,5 mtr. materiału ubraniowego.

Stan bezrobotnych, zakwalifikowanych do otrzymywania racji żywnościowej na 1 kwietnia 1932 r. wynosił 559 rodzin (wraz z członkami rodzin 1.980 osób).

Ogółem do dnia 1 kwietnia 1932 r. rozdzielono następujące ilości produktów żywnościowych: mąki żytniej 19.695 kg., kaszy 3.681 kg., słoniny 2.255,5 kg., mąki pszennej 2.409 kg., kiełbasy 226 kg., a na te produkty wydano, niezależnie od otrzymanych w naturze, gotówką Zł. 13.366.—

Tytułem doraźnych zapomóg i za wykonaną pracę na drogach asygnowano bezrobotnym kwotę Zł. 2.409.30.

Koszt dożywiania dzieci bezrobotnych rodziców wynosił w gotówce Zł. 3.816.70.

BIELSK-PODLASKI. Powiatowy Komitet zorganizowany pod przewodnictwem Starosty Józefa Drożańskiego został podzielony na 3 Sekcje:

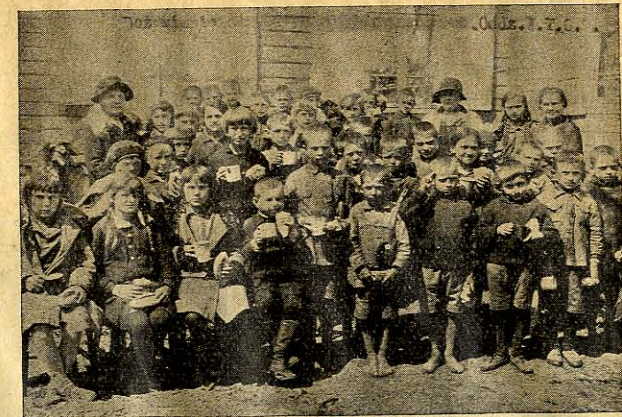
1) Organizacyjno-propagandową pod przewodnictwem Dyr. Gimn. Józefa Tajcherta. Członkami zostali wybrani: Rabin Mojżesz Aron Bendas, Benz, Ks. Antoni Borowski, Jaroński, Ks. Tymiński, Stanisław Woliński.

2) Finansową z Dyr. Spółdzielni Spożywców Zygmuntem Inojewiczem na czele. Członkami byli: Borkowski, Erdman, Heller, Jochelczyk, Lipsowski, Pomeraniec.

3) Rozdzielczą, której przewodniczył Burmistrz Inż. Władysław Żarniewicz przy współdziałaniu Członków: Brzezińskiego, Chaleckiego, Jeryszka, Łukaszuka, Rozenberga, Sakowicza, Stalewskiego, Żarniewiczowej, inż. Zasztowta.

Dożywianie dzieci w szkołach w Bielsku Podlaskim.

Dom Dziecka w Hajnówce.

Przewodniczącym Komisji Rewizyjnej został Insp. Skarb. Jerzy Zakrzewski, Nacz. U. S.

Zgodnie z zakreślonym programem przez zebranie organizacyjne już w dniu 22. IX. 1931 r. Sekcja Propagandowa wydała odezwę do wszystkich urzędów państwowych, samorządów, instytucji społecznych i gospodarczych, osób prywatnych, duchownych wszystkich wyznań, nauczycielstwa i obywateli powiatu z apelem o współpracę, a równocześnie zwróciła się do Burmistrzów miast oraz Wójtów poszczególnych gmin, o zorganizowanie Komitetów Lokalnych, oraz z prośbą o zbieranie tak datków w naturze, jak również i ofiar pieniężnych na rzecz Komitetu.

Sekcja Finansowa celem zebrania funduszy odniosła się do wszystkich urzędów państwowych, samorządowych, nauczycieli etc. o opodatkowanie się na rzecz Komitetu. Zbierano datki każdej niedzieli po pierwszym, przez organizowanie zbiórek ulicznych, sprzedaż znaczków, nalepek i żetonów, opodatkowanie wszystkich imprez, widowisk i zabaw, organizowanych w okresie akcji. Poza to rozleśniano do wszystkich Urzędów Gminnych specjalne arkusze zbiorcze, z prośbą o zbieranie datków w naturze od rolników, i ofiar pieniężnych na rzecz Komitetu.

Wynikiem tej akcji było zebranie w gotówce Zł. 26.514.87, a w naturze około 400 ctr. mtr. zboża i 40.000 kg. kartofli na Zł. 10.876.

Sekcja Rozdzielcza zajęła się przedewszystkiem ustaleniem ilości osób, potrzebujących zasiłku, zorganizowaniem pomocy i powołaniem Sekcji Praey celem zwiększenia stanu zatrudnienia.

Kuchnie czynne były w Białowieży, Hajnówce i Siemiatyczach.

Pomoc w naturze okazywana była w Bielsku Podlaskim, Brańsku, Narewce i Nurcu.

Ogółem w okresie sprawozdawczym wydano w Białowieży dorosłym 44.896 porcji dziennych, dzieciom szkolnym 16.269 porcji, w Bielsku Podl. korzystało z pomocy Komitetu 1.558 rodzin i 3.142 członków rodzin oraz 708 dzieci szkolnych.

Ogółem wydano 9.158 racyj żywnościowych dziennych i 708 racyj dla dzieci szkolnych.

W Brańsku wydano zasiłku 16 rodzinom kosztem Zł. 393.35.

W Drohiczynie dożywianie dzieci szkolnych bezrobotnych rodziców kosztowało około 300 Zł.

W Hajnówce wydano 55.321 obiadów kosztem Zł. 9.297.26 oraz 18.958 porcji śniadań dzieciom kosztem Zł. 2.250.19.

W Milejczycach dożywiano w styczniu i lutym 1932 r. około 120 osób kosztem Zł. 600.

W Narewce wydano zasiłków dziennych 13.410 kosztem Zł. 2.682.

W Siemiatyczach wydano 86.880 porcji dziennych dla dorosłych wartości Zł. 5.909.15.

GRAJEWÓ. Powiatowy Komitet, zorganizowany w październiku 1931 r. został zreorgani-

Prezydium Powiat. Komitetu w Grajewie.

wany w styczniu 1932 r. W skład Prezydium weszli: Starosta — Mieczysław Syska — jako przewodniczący, Marjan Dygnarowicz, Ks. Andrzej Gawędzki, Proboszcz, — jako Wiceprzewodniczący, Łazarz Zylbersztein, Prezes Żyd. Gminy Wyzn. — jako Skarbnik i Kazimierz Doszła, Insp. Sam. jako Sekretarz.

Prezydium wyłoniło Sekcję Pomocy z Michałem Andruszkiewiczem, Burmistrzem i Finansową z Kazimierzem Dziekońskim, miejscowym Rejentem, jako Przewodniczącymi na czele.

Przewodnictwo Komisji Rewizyjnej objął Leopold Kristjan, Kier. Rachuby Wyzn. Pow., Członkami zaś jej zostali K. Dziekoński, Rejent i Czesław Kleszczewski, Wójt Gm. Belda.

Prezydium Komitetu dążąc do uzyskania jaknajwiększych źródeł dochodowych, zwróciło się do zamieszkańców po-

wiatu z odpowiednim apelem o składanie ofiar na rzecz bezrobotnych, wyznaczając każdemu z nich odnośną kwotę, jako jednorazową ofiarę na wyżej wspomniany cel.

Od dnia 1 lutego 1932 r. uruchomiono w m. Grajewie kuchnię dla bezrobotnych, z której wydawane były obiady. Kuchnia czynna była do dnia 16 maja 1932 r. włącznie, a lokal przez nią zajmowany Komitet zatrzymał, aby móc uruchomić kuchnię, kiedy zajdzie potrzeba. W okresie sprawozdawczym wydano ogółem 75.672 porcji obiadowych i 15.559 kg. chleba. Koszt utrzymania kuchni łącznie z obiadami, chlebem i obsługą wyniósł Zł. 12.320.04.

Podczas wydawania obiadowych były dyżury Pań z miejscowej inteligencji. W czasie gotowania obiadowych, Członkowie Komisji Rewizyjnej stale kontrolowali czynności kucharzy. Stan wydawanych porcji obiadowych dziennie nie przekraczał normy 872.

Poza obiadami wydawano bezrobotnym węgiel w zależności od ilości osób w rodzinie, a mianowicie: rodzina składająca się do 3-ch osób otrzymywała miesięcznie 50 kg., od 3-ch do 5-ciu — 80 kg., a ponad 5 osób do 100 kg. Ponadto urzą-

Grupa dzieci dożywianych w szkole w Grajewie.

dano w okresie sprawozdawczym 3 razy bezpłatną łaźnię dla bezrobotnych w dniach 10, 12 lutego i 24 marca 1932 r., z której korzystało 930 osób, otrzymując darmo mydło.

W Szczuczynie pomoc dla bezrobotnych ograniczyła się tylko do wydawania chleba. Pomoc ta, — z której korzystało 300 rodzin bezrobotnych, — trwała przez m. marzec 1932 r.

W końcu prowadzono akcję dożywiania dzieci szkolnych rodzin bezrobotnych, z której w Grajewie korzystało 460, w Radziłowie — 50, w Szczuczynie 150 i w Wąsoszu — 40 dzieci. Na święta Wielkanocne otrzymało 300 dzieci szkolnych rodzin bezrobotnych, które korzystały z dożywiania — porcje świąteczne.

Kuchnia Pow. Komitetu w Grajewie.

Powiatowy Komitet pociągnął wszystkich bezrobotnych do odpracowania wydanych porcji obiadowych i chleba przez zatrudnienie ich w miesiącach wiosennych przy robotach publicznych, jak przy uporządkowaniu i oczyszczaniu parku państwowego im. Tadeusza Kościuszki, niwelowaniu boiska sportowego P. W. i W. F., uporządkowaniu nowej alei Legionów wzdłuż toru kolejowego, przygotowywaniu i niwelowaniu terenu pod miejską plażę i przystań wioślarską, uregulowaniu ul. Kolejowej, oraz przy uporządkowaniu parkanów i ogródków przy budynkach państwowych, a w miesiącach zimowych przy usuwaniu śniegu i wycinaniu lodu w mieście oraz przy kuchni, w której każdego dnia pracowało od 6 do 8 kobiet i 5 mężczyzn. Kobiety zatrudniane były przy obieraniu ziemniaków, a mężczyźni przy noszeniu wody, przewożeniu opału, produktów i t. p.

GRODNO. W dniu 29 stycznia 1932 r. powołała Rada Miejska Obywatelski Komitet Pomocy Społecznej, który dnia 2 września 1931 r. ukonstytuował się, lecz wobec powołania przez Premiera Rady Ministrów, Naczelnego Komitetu do Spraw Bezrobocia i wydania odnośnych okólników, uchwalił w dniu 6 października 1931 r. zmienić swoją nazwę na „Powiatowy Komitet do Spraw Bezrobocia”.

Przewodniczącym Komitetu został obrany Dr. Aleksander Talhejm, Naczelnym Lekarem Szpitala Miejskiego, Członkami: Dr. Samuel Birger, Stefan Cydzik Prezes Pol. T-wa Dobroczynności, Inż. Giejsztowt, Karol Grzybowski Insp. Sam., Karol Gutman Ławnik M-tu, Michał Janowicz Insp. Pracy, Stefan Klepaczek Wicedyr. Banku Polskiego, Leon Krajewski Zast. Insp. Szk., Stefanja Nostitz-Jackowska, Maurycy O'Brien de Lacy Prezydent m., Ks. Szamb. Ignacy Olszański, Zygmunt Robakiewicz Starosta Pow., Adela Ruppowa, Helena Sawicka, Roman Sawicki Ławnik M-tu, Wilhelm Szyszko Kierownik P. U. P. P., Owsiej Suchowlański Wiceprezydent m., Kpt. Gustaw Tysowski i St. Wierzbicki, Komisarz. K. Ch.

Do Wydziału Wykonawczego weszli jako Członkowie: Prezydium Komitetu i Pułkownik Bolesław Adamowicz Komendant miasta, Jan Andruszkiewicz, Jan Barański, Red. Dawid Berzowski, Marjan Bławdziewicz, Teodor Borucki Nadkom. P. P., Otto Budkiewicz, Borys Gagman emer. Płk., Wł. Głonek, St. Hamulicki, Gen. Bryg. Franciszek Kleeberg D-ca 29 Dyw. Piech., Wojciech Korcuć, Bolesław Kozon, Ks. Kan. Antoni Kuryłowicz, Abram Lifszyc, Inż. Aleksander Litwinowicz Generał Brygady, D-ca O. K. III., Miłkowski Rejent, W. Piotrowski, Poseł Romuald Pułjan, W. Radosz, Ks. Ludwik Sawoniewski, B. Sołtan, Wł. Sołtan, Szrednicki, F. Surowiec i Jerzy de Virion.

Do Komisji Rewizyjnej powołano na Przewodniczącego Józefa Neymana Dyr. K. K. O., na Członków: Płk. Władysława Kościelnego, Marjana Laurego Dyr. Banku Polskiego, A. Lifszyc i Inż. Jana Ostrowskiego, na Zastępców: Edwarda Stępniewskiego i Kpt. Rabina Borucha Szejnberga.

Dożywianie dzieci w wieku szkolnym rozpoczęło się dn. 1 listopada 1931 r. Dożywiano w

szkolach powszechnych publicznych i prywatnych przeciętnie od 1.000 — 1.300 dzieci dziennie.

Ilość dzieci dożywianych w listopadzie 1931 r. wynosiła 1.225, w grudniu 1931 r. 1.000, w styczniu 1932 r. 1.134, w lutym, w marcu i w kwietniu 1932 r. po 1.208. Ogółem wydano wydano porcji 136.551.

Uczestnicy walnego zebrania Pow. Komitetu w Grodnie.

Oprócz dożywiania dzieci w szkołach, prowadzono akcję dożywiania dzieci w wieku przedszkolnym w Przychodni dla Matki i Dziecka P. C. K. i T-wa T. O. Z.

Od listopada 1931 r. do 30 kwietnia 1932 r. zakwalifikowano i dożywiano dzieci w wieku od 1 — 6 lat 1.347, którym wydano 89.606 odżywczych porcji.

Przewodnictwo Sekcji Dożywiania dziatwy szkolnej i przedszkolnej chrześcijańskiej objęła A. Ruppowa. Członkami byli: Symche Awerbuch Lek.-dent., Bajdziński, Bogucki, s. Bogumiła Dyr. Szkoły S. S. Nazaretanek, Buda, Chmielówna, Czaporówna Dyr. Sem. Naucz., Fil, L. Krajewski, Kubicka, Ks. Kan. A. Kuryłowicz, Dr. Maciejewski i Dr. Marja Sosnowska Lek. Szkolny.

Na czele Sekcji Dożywiania dziatwy szkolnej i przedszkolnej wyznania mojżeszowego stał Dr. S. Birger, w skład Sekcji weszli: Abramowicz, Brawerman, Dr. Lipnik, Dyr. Borys Sass, i 4-ch Przedstawicieli Szkół.

Sekcja Dożywiania Dorosłych ześrodkowała wysiłki swoje na wydawanie obiadowych przy pomocy T-wa „Przystań”. Komitet dawał opał, ziemniaki, chleb i opłacał równoważnik za wydane

Dożywianie w szkołach w Grodnie.

Akcja dożywiania dzieci w Grodnie.

obiady od dnia 5.XI. 1931 r. po 30 gr., a z chwilą otrzymania z Wojewódzkiego Komitetu mąki, wydawano chleb, co obniżyło koszt obiadu do 25 gr. Ogółem wydano do 30 kwietnia 1932 r. 69.483 obiadów na Zł. 18.867.90.

Kuchnia wydawała w okresie zimowym do 600 obiadów dziennie. Na dwa dni świąt Bożego Narodzenia i Wielkiejnocy, kuchnia była nieczynna, a bezrobotni otrzymali na te dni racje świąteczne w naturze, na co wydano łącznie Zł. 1.637.62.

Sekcję Dożywiania prowadziły pod przewodnictwem St. Nostitz-Jackowskiej, Prez. Taniej Kuchni T-wa „Przystań”: Choynowska, Daniłowiczowa, Krauzowa, Kuszlejkowa, Miłaszewiczowa i Zaboklicka, —które kolejno dyżurowały przy wydawaniu obiadów.

Zorganizowano również kuchnię rytualną dla ludności żydowskiej i uruchomiono ją z dniem 9 grudnia 1931 r. Wyloniono specjalny Podkomitet, który sprawował nadzór nad tą kuchnią, w następującym składzie: Prezes A. Lifszyc, wiceprezes i kier. kuchni Marja Wejsbremowa, Skarbnik S. Ruthenowa, Sekretarz Hirszo Rappoport, Członkowie: O. Suchowlański i kpt. B. Szejnberg.

Do współpracy w kuchni zostały zaproszone: Altfeldowa, Binderowa, Birgerowa, Brawerowa, Bronerwajnowa, Chonowska, Dąbrowa, Gitisowa, Kotowska, Lipnikowa, Micelmacherowa, Milewska, Neubauerowa, Rappoportowa, Rejzbenajnowa, Z. Stucka, Sygalowa, Szapirova, Szenfeldowa.

Za czas od 9. XII. 1931 r. do 30. IV. 1932 r. wydano 44.969 obiadów na Zł. 12.137.80.

Na święta Pejsach wydano na 9 dni racje świąteczne w naturze w ilości 424 porcji na sumę Zł. 2.035.20.

Do pracy nad stwierdzeniem stanu material-

Przedszkole w Grodnie.

negu rodzin bezrobotnych oraz sporządzeniem listy osób zakwalifikowanych do pomocy Komitetu zaproszono wszystkich opiekunów społecznych oraz przedstawicieli społeczeństwa, a w pierwszym rzędzie członkinie „Rodziny Wojskowej”.

Po sporządzeniu protokołu i przeprowadzeniu wywiadu otrzymywał bezrobotny pomoc bądźto w postaci obiadów, bądź też w formie dożywiania dzieci lub przyjęcia na roboty publiczne.

Na czele Sekcji Wywiadów stał St. Cydzik, którego w czasie choroby zastępował Inż. J. Ostrowski.

Skład Sekcji: D-r. S. Birgier, H. Sawicka, W. Szyszko, Trop-Kryński i przedstawiciele wojska — chorąży Wł. Litwin i sierżant Zniewirowski.

Ilość bezrobotnych korzystających z zapomóg (wraz z rodzinami) wynosiła: chrześcijan 4.813, żydów 3.150. Z produktów rozdano 322.610 kg. węgla, 568 kartek à 2 kg. kawy, a nadto wydano 486 kart wstępu na choinkę dla dzieci bezrobotnych rodziców.

Sekcja Zbiórkowo-Rozdawcza pod przewodnictwem R. Sawickiego, przeprowadziła zbiórkę ubrania i obuwia. Oprócz zbiórek zajęła się Sekcja również wypiekaniem i dostarczaniem chleba do szkół i tanich kuchen, przetwarzaniem ziarna na mąkę i kaszę i innymi czynnościami, związanymi z dożywianiem bezrobotnych.

W okresie od 15. IX. 1931 r. do 30. IV. 1932 r. zebrano na terenie miasta i powiatu 288 szt. różnej odzieży i 76 par obuwia, oraz drobne ilości artykułów kolonialno-tytoniowych.

Otrzymano również większe ilości jarzyn, jak ziemniaków, kapusty, marchwi, buraków, brukwi, ogórków kwaszonych etc.

Od Wojewódzkiego Komitetu otrzymano 6.222 kg. ziemniaków, 40.000 kg. mąki żytniej, 9.990 kg. cukru, 5.000 kg. kawy słodzonej, 131 kg. mydła, 82 mtr. drzewa i 420 tonn węgla.

Artykuły te przydzielono rodzinom bezrobotnych, Lokalnym Komitetom, i zużyto na dożywianie dzieci w szkołach i ochronkach, a dla dorosłych w Tanich Kuchniach.

Przedmioty odzieżowe i obuwie rozdano bezrobotnym. Ziemniaków wydano dla bezrobotnych 110.450 kg., dla kuchen 64.613 kg. 10.932 kg. uległo zepsuciu i oddano je na pokarm dla zwierząt do ogrodu Zoologicznego.

Inne zebrane jarzyny wydano do kuchen. Na dożywianie dzieci w ochronach wydano 4.000 kg. cukru i 840 kg. mieszanki kawowo-cukrowej, na dożywianie dzieci w wieku przedszkolnym — 2.950 kg. cukru, a na dożywianie dzieci dla Komitetów Lokalnych — 2.950 kg. cukru i 1.009 kg. mieszanki kawowo-cukr. Na dożywianie dzieci w wieku szkolnym — 1.355 kg. kawy, dla T-w Dobroczynnych wydano 630 kg. kawy.

Na wypiek chleba zużyto 17.388 kg. mąki, z czego na dożywianie dzieci w ochronach wydano 9.100 kg. a Komitetom Lokalnym 5.300 kg. mąki. Dla rodzin bezrobotnych wydano 1.136 kg. kawy.

Mydło w ilości 131 kg. wydano do dyspozycji wyłącznie T-w Dobroczynnych i Szkół Powszechnych.

Węgla wydano dla rodzin bezrobotnych 322.610 kg., do Tanich Kuchni, Ochronek i innych celów 64.030 kg.

Drzewa w ilości 70 mtr. przydzielono rodzinom bezrobotnych, a do Tanich Kuchni 18 mtr. zebranych przez Komitet Miejsowy.

Świadczenia otrzymywane od Komitetu podlegały przymusowemu odpracowaniu. Do odpracowania powoływano zdolnych do pracy członków rodziny bezrobotnego. Rodziny korzystające ze świadczeń w postaci dożywiania działwy w szkołach i Stacjach Opieki nad Matką i Dzieckiem, oraz rodziny, które nie miały w swym składzie osób, zdolnych do pracy, uwalniano od przymusu odpracowania. Ogółem odpracowano 8.383 dni i 5 godzin, co wynosi licząc po 3 Zł. za dzień pracy Zł. 25.150.88.

Wydano kartek na zasiłki bez odpracowania dla 1.178, — z odpracowaniem dla 823 — rodzin.

Komitet starał się głównie zatrudniać bezrobotnych, najbardziej dotkniętych nędzą, przy robotach publicznych miejskich, a mianowicie: przy uregulowaniu brzegów Niemna, uporządkowaniu Góry Zamkowej, drzewostanu w ogrodnictwie miejskim, oczyszczaniu kanałów, ścieków, rozbiórce murów w Seminarjum Męskim, w ogrodach: zoologicznym i botanicznym oraz w szpitalu miejskim.

Ogółem zatrudniono 28 pracowników umysłowych, na co wydano Zł. 2.505.80 oraz 273 pracowników fizycznych, kosztem Zł. 28.624.50.

Wielkim też był udział Garnizonu Grodzieńskiego w akcji zwalczania skutków bezrobocia.

Uchwałą Korpusu Oficerskiego — oficerowie

Dożywianie dzieci w Grodnie.

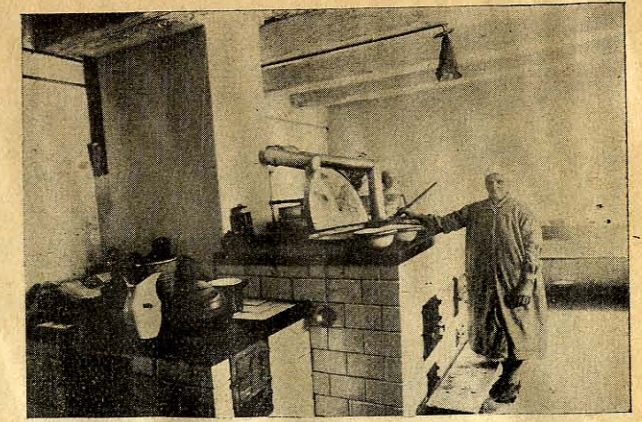
opodatkowali się na ten cel miesięcznie, a mianowicie: generał 20 zł., pułkownik 15 zł., podpułkownik 13 zł., major 11 zł., kapitan 7 zł., porucznik 5 zł., podporucznik 3 zł., a korpus podoficerski uchwalił opodatkowanie się wszystkich podoficerów w następującej wysokości: chorąży 5 zł., st. sierżant 4 zł., sierżant 3 zł., plutonowy 2 zł., kapral 1 zł. Nadto poszczególne oddziały opodatkowały się po 1 gr. od porcji żołnierskiej.

Do 17. V. 1932 r. zebrano z powyższego źródła Zł. 33.779.82, z czego na zatrudnienie bezrobotnych przy obiektach wojskowych wydano Zł. 19.786, a resztę zużyto przez oddziały wojskowe na zatrudnienie bezrobotnych w formacjach.

Ogółem wykonano 10.896 dniówek, czyli zatrudniano około 72 bezrobotnych dziennie płacąc przeciętnie po 3 zł. 10 gr. za dniówkę (przyjmując 6 miesięczną akcję pomocy, t. j. 150 dni roboczych).

Należy jeszcze dodać, że Piekarnia Wojskowa wypiekła z mąki Komitetu bezinteresownie (jedynie za zwrotem kosztów opału) 21.000 kg. chleba, a na podkreślenie zasługuje fakt samorządnego zaoferowania bezpłatnej pracy przy wypiekaniu chleba dla bezrobotnych przez robotników cywilnych Piekarni Wojskowej.

Z nastaniem mrozów powstała konieczność

Kuchnia T-wa Opieki Społecznej „Przystań” w Grodnie.

przyjścia z pomocą lekarską tym bezrobotnym, którzy zapadli na zdrowiu.

Na odezwę do lekarzy wolnopraktykujących — 43 lekarzy wyraziło zgodę udzielania porad ambulatoryjnych 1 — 2 dziennie.

Lekarze dzielnicowi Kasy Chorych w liczbie 5 zaoferowali odwiedzanie obłożnie chorych w swoich dzielnicach — 1 osobę dziennie. Lekarze dentyści prywatni w liczbie 13 zobowiązali się przyjmować w swych gabinetach po 1 osobie dziennie.

Lekarze dentyści Kasy Chorych w liczbie 7 po porozumieniu się z Komisarzem Kasy zgodzili się przyjmować chorych w Kasie — poza godzinami ustalonymi — 1 osobę dziennie.

W Sekcji Pomocy Lekarskiej pracowali pod Kierownictwem D-ra A. Talhejma, Dr. Dr.: Krzywiec J. Lipnik i M. Sosnowska. Apteki znajdujące się na terenie miasta udzielały Komitetowi 35% opustu przy wydawaniu leków. Razem wydano leków w/g recept — 1.796 na sumę Zł. 911.26.

Sekcja Finansowa postawiła sobie za cel wyszukiwanie źródeł dochodu na cele walki z klęską bezrobocia.

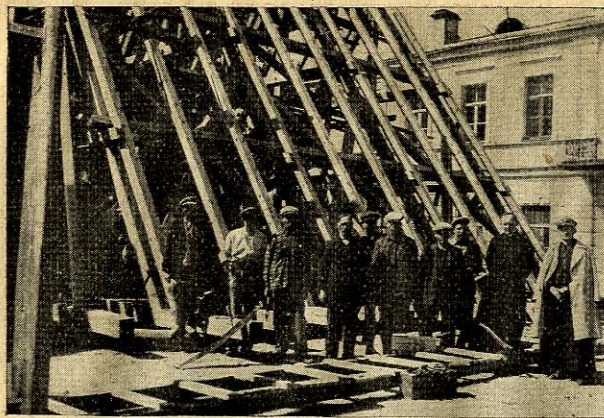
Rada Miejska m. Grodna na posiedzeniu swem powzięła uchwałę opodatkowania na rzecz Komitetu energii świetlnej, wody, uboju bydła, ogledzin mięsa, podań, biletów wstępu do teatrów i kin po 5 gr. od biletu w cenie do 1 zł. i 10 gr. ponad 1 zł., a nadto Sekcja odniosła się z odezwaniami do zawodów wolnych, urzędników państwowych i samorządowych, właścicieli nieruchomości, do handlu i przemysłu.

Zwrócono również baczną uwagę na zbiórki uliczne i imprezy dochodowe.

Należy podkreślić z całym uznaniem lojalne

Kuchnia rytualna dla bezrobotnych w Grodnie.

Praca bezrobotnych przy kościele garnizonowym w Grodnie.

i życzliwe stanowisko przedewszystkiem urzędników państwowych i komunalnych.

Zawiodły natomiast datki od właścicieli nieruchomości, przedstawicieli handlu i przemysłu.

Kwesty uliczne, urządzone 6 razy, dały dochód Zł. 2.295.03. Komitet zakończył swą działalność nie tylko bez deficytu, lecz z niedużą nadwyżką w kwocie około 6.000 Zł., którą przekazał Magistratowi dla dalszego prowadzenia akcji zatrudnienia bezrobotnych od 1 maja 1932 r.

Przewodniczącym Sekcji był O. Suchowlański, Skarbnikiem — St. Klepaczek, a od dnia 1. XII. 1931 r. Tadeusz Matlak, urzędnik Banku Polskiego. Członkami: T. Borucki, B. Gagman, J. Grzybowski, L. Krajewski, A. Lifszyc, mec. Rafał Lobman, Jan Malinowski, J. Neyman, Rubinraut, Dr. Zacharjasz Wejzbrem, mec. Abram Zadaj.

Krynki. Najbardziej uprzemysłowione miasteczko w powiecie z powodu posiadania licznych garbarń, odczuło dotkliwie bezrobocie. Liczba bezrobotnych wynosiła 200 rodzin, względnie osób samotnych. Od 17 stycznia 1932 r. prowadził Komitet Lokalny — pod przewodnictwem burmistrza P. Carewicza — dożywianie 260 dzieci szkolnych, których liczba wzrosła od 13 lutego 1932 r. do 377. Z pomocą doraźną w granicach bardzo szczupłych, przyszedł Magistrat i wydał 138 mtr. drzewa opałowego kosztem Zł. 1.173.

Z dniem 22 lutego 1932 r. dzięki ofiarności lekarzy oraz zezwoleniu Kasy Chorych uruchomiono przychodnię lekarską, w której udzielono 66 porad lekarskich.

Od Powiatowego Komitetu otrzymano zasiłek pieniężny w wysokości Zł. 2.300 i w naturze: 1.000 kg. cukru, 300 kg. kawy i 3.000 kg. mąki żytniej.

Skidel. Komitet zorganizowany w dniu 1 października 1931 r. rozszerzył swoją działalność na gminę wiejską w dniu 13 października.

W skład Komitetu Wykonawczego weszli: Wacław Bohdański, Wincenty Czyż, Gitla Flamańska, Włodzimierz Furman, Josel Gabowicz, Aleksander Jarocki, Dr. Mieczysław Niemczyk, Stanisław Nowak, Wacław Piotrowski, Dr. Feliks Stranc, Włodzimierz Tyzenhauz, Rabin Wirszubski, Josel Woronowski.

Prezjdjum Komitetu stanowili: Prezes — Burmistrz W. Piotrowski, Sekretarz — St. Nowak, Skarbnik Dr. F. Stranc, Wiceprezes — Wójt W. Furman, Zastępca Sekretarza — G. Flamańska, zast. Skarbnika — J. Woronowski.

Wyłoniono Sekcje: Zbiórkową, Kwalifikacyjną, Propagandową, Zabawową i Pracy.

Dożywianie w szkole publicznej powszechnej było prowadzone przez Z. P. O. K., a w szkołach prywatnych przez T-wo „Toz”. Komitet uruchomił tanią kuchnię, którą prowadził w gmachu Ochotniczej Straży Pożarnej.

Wydawanie obiadów przerwano 25 marca 1932 r. z powodu zmniejszenia się ilości bezrobotnych, najbardziej zaś potrzebującym wydawano produkty w naturze za pośrednictwem opiekunów społecznych.

W lutym 1932 r. wydano 2.045, — za 25 dni marca 1.469 — obiadów. Sekcja Pracy wystarała się o pracę dla 33 bezrobotnych przy odwadnianiu ulic w czasie roztopów wiosennych, oczyszczaniu ulic i mostów od śniegu oraz na targowicy przy dozorcze podczas targów wtorkowych.

Oprócz tych świadczeń rozdano pomiędzy bezrobotnych i ich rodziny produkty, otrzymane z Pow. Komitetu, (1.000 kg. cukru, 2.100 kg. mąki, 300 kg. kawy), który ponadto wpłacił gotówką kwotę Zł. 1.450.—

Pomocy w lekach udzielono chorym na sumę Zł. 120.30.

Sekcja Wywiadów zakwalifikowała w listopadzie 1931 r. na 526 zgłoszeń — 333, — w grudniu 1931 r. na 532 r. — 300, — a w styczniu 1932 r. na 812 — 359 bezrobotnych.

Druskieniki. Komitet powstał w dniu 28 października 1931 r. i składał się z 16 osób. Zostały wyłonione 4 Sekcje (Finansowa, Kwalifikacyjna, Imprez i Propagandowa oraz Zapomogowa). Na czele Prezjdjum stał Burmistrz — Przybora.

Za pośrednictwem Sekcji Finansowej, której przewodniczył płk. Edward Perkowicz, otrzymano od miejscowego społeczeństwa Zł. 177.10, z opodatkowania się urzędników Zł. 540.70 i jednorazowych ofiar Zł. 289.

Ogółem wpłynęło gotówki do 15. IV. 1932 r. Zł. 1.545.16, z czego zakupiono na sumę Zł. 1.091.65 produktów, które wydawano tytułem zapomogi rodzinom bezrobotnych. Dożywianie dzieci było prowadzone przez Z. P. O. K.

Pow. Komitet nadesłał zasiłek pieniężny w kwocie Zł. 320.— i w naturze: cukru — 350 kg., mąki — 800 kg. i kawy — 100 kg.

Porzecze. Komitet powstał w miesiącu listopadzie 1931 r. pod przewodnictwem Ks. Edmunda Chlewińskiego. W skład Komitetu weszli: Roman Gołębiowski — Zawiadowca Stacji, Ks. Ignacy Kabłukow, Kinle, Lesiewicz, Oksiuta, Tyzenhauz, Urbanowicz.

Komitet prowadził dożywianie dzieci. W m-cu grudniu 1931 r. dożywiało 88, — w styczniu 1932 r. — 98, — w lutym, marcu i kwietniu 1932 r. — po 106 dzieci. W ewidencji Komitetu znajdowało się 223 osoby bezrobotne, którym udzielono zapomóg w produktach, a w miarę możliwości skierowywano do pracy zarobkowej w lasach i przy ładowaniu drzewa.

Ogółem wpłynęło gotówki Zł. 1.690, w tem zasiłek Zł. 880.— od Pow. Komitetu, który ponadto przydzielił cukru 300 kg. mąki — 1.000 kg. i kawy 150 kg.

Pozatem została udzielona jednorazowa zapomoga w kwocie Zł. 165 na uruchomienie i prowadzenie Stacji Opieki nad Matką i Dzieckiem w Porzeczu.

Jeziory. Komitet powstał w m-cu grudniu 1931 r., gdyż brak pracy dawał się tam mniej odczuwać, niż w innych miejscowościach, i przy wydatnej pomocy Z. P. O. K. oraz miejscowego społeczeństwa, prowadził akcję prawie samodzielnie. Z Komitetu Powiatow. otrzymał jedynie Zł. 129.20

i w naturze cukru 200 kg., mąki 400 kg., kawy 69 kg.

Holynka. Chomionowce. Na skutek interwencji Z. P. O. K., popartej opinią Starostwa, przydzielił Powiat. Komitet gminie Holynce 400 kg. mąki i 40 kg. kawy, wsi Chomionowce 100 kg. cukru, 300 kg. mąki i 40 kg. kawy.

KOLNO. Komitet Powiatowy ukonstytuował się dnia 8 września 1931 r. pod przewodnictwem Starosty Franciszka Kulikowskiego.

Do Prezjdjum Komitetu wybrano Wacława Pieńczykowskiego Nacz. Sądu — Wiceprezesem, Bronisława Rubinszteinę właśc. składu aptecznego — Skarbnikiem, Stanisława Zarańskiego urzędnika Starostwa — Sekretarzem.

Komitet wyłonił 4 Komisje w następującym składzie:

- 1) Finansową — Bernard Glinka, Stanisław Korejwo i Dr. Eugenjusz Scibor,
- 2) Produktową — Karol Doczał, Ludwik Bišta, Juszko Urvicz,
- 3) Ewidencyjno-Repartycyjną — Dr. Adam Kuliński, Aleksander Kostko i Władysław Maliszewski,
- 4) Rewizyjną — Adolf Decewicz, Jan Blekicky, Stanisław Kielczewski, Stanisław Płoński i Szczawinowicz.

Prócz Komitetu Powiatowego powołano 12 Komitetów Lokalnych na terenie gmin. Rejestrację bezrobotnych, prowadzoną przy pomocy Magistratów i Urzędów Gminnych, sprawdzała Komisja Ewidencyjno-Repartycyjna po uprzednim zasięgnięciu opinii przedstawicieli bezrobotnych i zakwalifikowała do pomocy 244 rodzin bezrobotnych, w tem 4 pracowników umysłowych.

W celu uzyskania środków na prowadzenie akcji pomocy bezrobotnym, zorganizowano zbiórki tak w naturze, jak i pieniężne. Zbiórka w naturze dała następujące wyniki: 2008,18 kwint. ziemniaków i 100,86 kwint. żyta, — zbiórka zaś w gotówce wynosiła Zł. 5.289.67 i uzyskano kwotę tę częścią ze składek urzędniczych i nauczycielskich, częścią z nadzwyczajnych dochodów.

Z Wojewódzkiego Komitetu otrzymano Zł. 1.000 gotówką, Zł. 1.050 w znaczkach, 500 kg. cukru i 60.000 porcji mieszanki kawowo-cukrowej.

Do Wojewódzkiego Komitetu wysłano 870,90 kwint. kartofli, 12,60 kwint. żyta, a do Pow. Kom. w Łomży 73,64 kwint. kartofli.

Udzielanie pomocy rozpoczęto w październiku 1931 r. i wszystkim zarejestrowanym bezrobotnym wydano: 1063,55 kwint. kartofli i 88,26 kwint. żyta na okres 6 miesięcy (dziennie na osobę kartofli 1 kg., żyta 200 gramów, osobom zasobniejszym zmniejszono porcję do połowy), 507,5 kg. mąki pszennej na święta, 69,5 mtr. drzewa, 1086 kg. razówki i Zł. 1229,80 gotówką.

W przedszkolach prowadzono dożywianie 120 dzieci rodziców bezrobotnych, które otrzymywały również pomoc odzieżową. Pomocy lekarskiej udzielały bezpłatnie na żądanie Komitetu, Kasa Chorych i Ambulatorjum Wydz. Pow.

Co się tyczy robót publicznych, prowadził je wyłącznie Wydział Powiatowy, a odnośnie odpracowywania zapomóg, to za wydaną jednorazowo ilość produktów rol-

nych wszyscy byli zobowiązani do robót szarwarowych, na drogach i t. p.

Z powodu likwidacji powiatu kolneńskiego, została z dniem 1 marca 1932 r. działalność Pow. Komitetu zaniechana, a agendy jej przeszły częściowo do Pow. Kom. w Łomży, częściowo zaś do Pow. Kom. w Ostrołęce.

ŁOMŻA. Powiatowy Komitet zawiązał się na terenie miasta i powiatu dnia 8 IX. 1931 r.

Do Prezjdjum Komitetu powołano jako Przewodniczącą — Starostę Kazimierza Eustachiewicza, na Skarbnika — Prezydenta m. Władysława Swiderskiego, na Sekretarza — Ref. Wydz. Op. Społ. Mgt. Czesławę Gierkiewiczową.

Przewodniczącymi Sekcji zostali: Propagandowej Prezes Rady Miejskiej — Stanisław Mikułowski, Finansowo-Zbiórkowej — Prezes S. O. Franciszek Reklajtys, Rozdzielczej — Gen. Młot-Fijałkowska. Sekcję tę podzielono na Podsekcje: Rozdzielczą i Dożywiania dzieci. Przewodniczącym Podsekcji Rozdzielczej wybrano mjr. Ignacego Szpunara, po złożeniu zaś przez niego mandatu — Stanisława Smurzyńskiego.

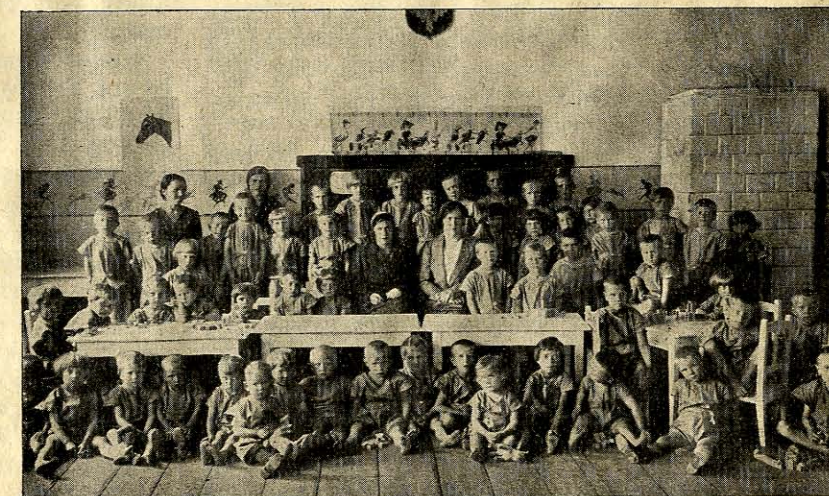
Prowadzeniem akcji dożywiania dzieci zajęła się gen. Młot-Fijałkowska przy współudziale Z. P. O. K., Rodziny Wojskowej i Policijnej.

Przewodniczącym Sekcji Pracy był inż. Aleksander Kimmel, Insp. Pracy. Do Komisji Rewizyjnej powołano Stanisława Ciepłińskiego, Abrama Domowicza i Bolesława Dziarskiego.

Komitet rozpoczął swą akcję dnia 27 września 1931 r. W dniu 10. X. 1931 r. urządzono kwestę uliczną, rozesłano do wszystkich właścicieli nieruchomości odezwę, nawołującą do dobrowolnego opodatkowania lokatorów na rzecz bezrobotnych na okres 6-o m-czny w stosunku 20 gr. od mieszkania jednoizbowego, 80 gr. dwuizbowego, 1 zł. 80 gr. trzyizbowego, zł. 3.20 czterozbowego i 5 zł. pięcioizbowego oraz od każdej następnej izby po 1 zł. Inkasowaniem powyższych ofiar zajęli się właściciele nieruchomości. Następnie rozesłano wezwania do instytucji, zatrudniających pewną ilość pracowników z prośbą o dobrowolne opodatkowanie się na okres 6-o m-czny i do Wójtów o ściąganie ofiar w naturze na rzecz Komitetu. Na posiedzeniu Rady Miejskiej uchwalono, ażeby do ceny elektryczności dodawano 10%.

Instytucje wojskowe okazały wydatną pomoc w naturze i w gotówce.

Sekcja Finansowa zajęła się sprzedażą znacz-

Dożywianie dzieci w przedszkolu w Łomży.

Dzieci dożywiane w szkołach w Łomży.

ków, Patronat nad Dziećmi Polskich szkół Powszechnych zgłosił współdziałanie w akcji Komitetu i samodzielnie zajął się zbierką pieniędzy na zakup butów.

Akcja pomocy bezrobotnym rozpoczęła się dnia 28. IX. 1931 r. i trwała do dnia 31. V. 1932 r. Początkowo były wydawane bezrobotnym rozmaite zasiłki w naturze i w bonach gotówkowych do zamiany na produkty. Pomoc ta wyrażała się przez wydawanie kartofli, mąki, węgla, chleba, drzewa i bonów.

Od dnia 1 stycznia 1932 r. wydawanie produktów i bonów było uskuteczniiane tylko w zamian za pracę.

W styczniu 1932 r. zatrudniono 384 bezrobotnych — robotodniówek było 1,052,

w lutym 1932 r. zatr.	796 bezrob	—robotodn.	2,191,
" marcu " "	854 " "	" "	2,153,
" kwietniu " "	766 " "	" "	1,578,
" maju " "	126 " "	" "	263.

Ogółem zarejestrowano 1.200 rodzin bezrobotnych, dożywiano od 950 do 1.253 dzieci w wieku szkolnym, dokarmiano dzieci w przedszkolu, instytucjom opiekuńczym przydzielono pewną ilość cukru i mieszanki kawowo-cukrowej. Wydano 250 par nowych butów po 11 zł. 50 gr. za parę i pewną ilość zebranej starej odzieży i butów.

Bezrobotnym potrzebującym pomocy lekarskiej, udzielano bezpłatnych porad lekarskich w Kasie Chorych, przepisane lekarstwa opłacał częściowo Magystrat, częściowo Komitet.

Bezrobotnych pracowników umysłowych zarejestrowano 20, z których 3 zajęto stałe, większość zatrudniano przy dozorowaniu robót leśnych. Wyżej wymienieni za pracę otrzymywali również wynagrodzenie w naturze.

OSTROŹKA. Działalność Komitetu została zapoczątkowana z dniem 1 września 1931 r. przy współdziałaniu Adama Milewicza Starosty, — jako Przewodniczącego i Wawrzyńca Andlaura Przedstawiciela Ziemian, Płk. Dembińskiego Kmdta Garnizonu, Jana Hornunga Kmdta P. P., Djonizego Majewskiego Insp. Szk., Czesława Modzelewskiego Dyr. K. K. O., Wacława Musiałkowskiego, Juliana Ostaszewskiego Burmistrza, D-ra Tadeusza Szamoty i Ks. Dziekana Edmunda Waltera — jako Członków.

Członkami Wydziału Wykonawczego byli: D. Majewski, Cz. Modzelewski, J. Ostaszewski i Dr. T. Szamota.

Na Przewodniczących i Referentów wybrano:

do Sekcji Pracy—J. Ostaszewskiego i D. Majewskiego, do Sekcji Finansowej — J. Ostaszewskiego i Cz. Modzelewskiego, do Sekcji Dobroczyennej — D-ra T. Szamotę i Karola Krajewskiego Sekretarza Mgto.

Przewodniczącymi Podsekcji byli: Dla zbierania deklaracji i składek miesięcznych—W. Musiałkowski, Odzieżowej — Zofja Milewiczowa, Rozdzielczej— Henryk Niedziałkowski, właśc. nier., a Kwalifikacyjnej — Józef Dobkowski, nauczyciel gimn.

Do Komisji Rewizyjnej wybrano jako Przewodniczącego — Stanisława Milenkiewicza kier. Elektryczni, a jako Członków: Stanisława Andrzejewskiego, Księgowego K. Sk. i Juljana Jeziorowskiego, Notariusza.

Dożywianie rozpoczęto z dniem 1. IX. 1931 r. i prowadzono bez przerwy do 1. IV. 1932 r. drogą wydawania produktów jak: chleb, ziemniaki, tłuszcz, mąka, a dla dzieci cukier i mleko.

Z dożywiania w ciągu tego czasu korzystało od 800 — 858 osób, w tym połowa dzieci i młodocianych do lat 17. Poza tem dożywiano dzieci bezrobotnych rodziców w szkołach powszechnych, a z tego 80 dzieci zaopatrzone w obuwie i ubrania.

Za otrzymane produkty żywnościowe bezrobotni byli pociągani do odrabiania dniówek; przy niwelacji placu gimnazjalnego, terenu nowego cmentarza rz.-kat., częściowo zaś przy robotach kanalizacyjnych, oraz przy regulacji ul. Szkolnej i oczyszczaniu ulic ze śniegu i lodu.

Za dniówki robocze liczone po 3 zł. 20 gr.

OSTRÓW-MAZOWIECKA. Powiatowy Komitet wyłoniony został z funkcjonującej Komisji Porozumiewawczej Organizacji Społecznych, na posiedzeniu w dniu 19. IX. 1931 r.

Do Prezydium Komitetu wybrano: jako Przewodniczącego — Lucjana Witkowskiego Starostę, jako Członków: Inż. Jana Amona Kier. Zarz. Drog., Jadwigę Pileską płk-ową, D-ra Ksawerego Taczanowskiego i Kazimierza Warchalskiego Dyr. Gimn. Państwowego.

Prezydium uruchomiło następujące Sekcje: Propagandy z Dr. K. Warchalskim, Pracy — inż. J. Amonem, Zbiórki—Dr. K. Taczanowskim i Pomocy — z płk-ową J. Pileską — jako Przewodniczącymi.

Do Komisji Rewizyjnej zaproszono: Zygmunta Bzurę Asesora U. Skarb., Michała Franka Kier. Finans. Wydz. Pow., Leopolda Gałczyńskiego Notariusza, Stanisława Sassa Sędziego S. G., Józefa Sokołowskiego Nacz. U. Skarb.

Komisja Rewizyjna dokonywała co miesiąc rewizji rachunkowości i zatwierdzała sprawozdanie za każdy ubiegły miesiąc.

Z początkiem października 1931 r. przystąpiono do rejestrowania bezrobotnych. Przy pomocy Opiekunów Społecznych Rejonowych oraz własnych wywiadów, zarejestrowano 377 rodzin bezrobotnych, składających się z 640 osób dorosłych oraz 726 dzieci, którym wydano odpowiednio legitymacje.

Z pomocy Komitetu korzystało 466 osób na terenie miasta, oraz 296 osób na terenie gmin.

W porozumieniu z Kierownictwem robót tere-

nowych Przy Szkole Podchorążych, zatrudniono przeszło 400 osób bezrobotnych w m. październiku i listopadzie 1931 r., wypłacając im tytułem zarobku Zł. 54.000.— z funduszy, asygnowanych przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej za pośrednictwem Wojewody Białostockiego.

Po zawieszeniu omawianych wyżej robót z nastaniem mrozów, uruchomiono z dniem 1 grudnia 1931 r. kuchnię i do 23 grudnia 1931 r. wydano z niej 177 rodzinom t. j. 212 osobom—2.897 obiadów, kosztem Zł. 887.56. Po zlikwidowaniu kuchni rozpoczęto wydawanie bezrobotnym produktów żywnościowych w naturze, częściowo z własnych zapasów, częściowo zaś w postaci bonów do sklepów Stow-a Spożywców „Spółka”. Do końca kwietnia 1932 r. wydano bonów na łączną kwotę Zł. 9.718.—.

W marcu 1932 r. wydano dodatkowo 362 rodzinom t. j. 550 osobom, 5.500 kg. mąki żytniej (po 10 kg. na osobę) wartości Zł. 2.038.

W grudniu 1931 r. i w lutym 1932 r. rozdano z zaofiarowanych i dostarczonych ziemniaków od 40 — 70 kg. na rodzinę, dla 266 rodzin 23.035 kg. na Zł. 988.28.

Otrzymał z Wojewódzkiego Komitetu 4 wagony węgla wagi 80.000 kg. rozdano bezrobotnym w czasie od 1 grudnia 1931 r. do 31 marca 1932 r.

Poza pomocą w naturze wydawano, w wyjątkowych wypadkach w mieście, a z reguły na terenie gmin, bezrobotnym, a następnie bezrobotnej ludności żydowskiej, jednorazowe zasiłki w gotówce w wysokości od 5 do 20 Zł. W okresie od października 1931 r. do dnia 1 maja 1932 r. rozdano 239 osobom kwotę Zł. 2.963.79 na terenie miasta Ostrowi-Mazowieckiej, na terenie powiatu 90 rodzinom bezrobotnych, t. j. 207 osobom Zł. 3.767.24.

W porozumieniu z T-wem Op. Społ. „Przystań” w/m oraz przy współdziałaniu lekarzy Dr. Dr.: Feliksa Fickiego, Ksawerego i Tadeusza Taczanowskich zorganizowano bezpłatną pomoc lekarską dla bezrobotnych. Za lekarstwa zapłacono Zł. 366.75, za leczenie w szpitalu i T-wu „Przystań” na pomoc lekarską Zł. 800.— t. j. razem kwotę Zł. 1.136.75.

Z funduszy i z ramienia Pow. Komitetu prowadziło T-wo Op. Społ. „Przystań”, rozdawnictwo mleka dla niemowląt oraz śniadań dla dziatwy bezrobotnych rodzin w wieku przedszkolnym i w tym celu zużyto 5.337 litrów mleka, 159.50 kg. cukru i 2.300 porcji kawy konserwowej za łączną kwotę Zł. 1.863.10. Ponadto rozdano 40 kg. tranu i 35 kg. mydła łącznie na Zł. 194.—.

Zorganizowano w szkołach, przedszkolach i schroniskach dla przeszło 1.700 dzieci szkolnych dożywianie w postaci gorących śniadań, na co wydano Zł. 12.412.32.

Pow. Komitet zorganizował gwiazdkę i święcone dla dzieci bezrobotnych rodziców. Upominki dla przeszło 600 dzieci kosztowały Zł. 415.99.

Na święta Wielkanocne zorganizowano święcone dla 495 rodzin w postaci wędlin, mięsa, kawy konserwowej i chleba, na co wydatkowano Zł. 1.729.75.

Wogóle na pokrycie wydatków na akcję pomocy bezrobotnym wydano Zł. 44.866.05.

Ze świadczeń i zbiórek otrzymano dochody: a) w gotówce Zł. 14.778.41, b) w naturze Zł. 2.967.97. Od Wojewódzkiego Komitetu 1) w gotówce Zł. 11.000.—, 2) w naturze Zł. 19.579.85. Łączny wpływ wynosił: Zł. 48.326.25.

Pozostałość w kwocie Zł. 3.460.18 w postaci

gotówki i zapasów produktów jak również ewentualne dalsze subwencje i wpływy postanowiło Prezydium Komitetu całkowicie zużyć na dożywianie dziatwy szkolnej do końca roku szkolnego oraz dzieci w schroniskach.

Równoległe i równocześnie z wyżej wymienioną akcją Pow. Komitetu działał skutecznie, powołany z inicjatywy płk. dypl. Ludwika Bocińskiego, samodzielny Komitet pomocy bezrobotnym, na terenie Szkoły Podchorążych i w przyległym do niej rejonie. Praca Komitetu tego opierała się o własne fundusze, wobec czego Pow. Komitet został od obowiązku świadczeń na terenie i w rejonie Szkoły Podchorążych odciążony.

SOKÓŁKA. Powiatowy Komitet został powołany dnia 24 października 1931 r. w składzie następującym: Stefan Wolski Starosta — jako Prezes, Dr. Stefan Tarasiewicz i Kazimierz Komar, Burmistrz, — jako Zastępcy Przewodniczącego, Józef Daszuta — jako Skarbnik, oraz Stanisław Karczewski, — jako Sekretarz.

Na Członków Wydziału Wykonawczego zaproszono: Ks. Dziekana Antoniego Bokszczanina, Nacz. Józefa Chwiedźko, Rtm. Huberta Lorenczuka, Dr. Lubicza, Wiceburmistrza Szłomę Łabędzika, Jadwigę Prusatorową, ppłk-ową Marię Salamowiczową, ppłk. Kmdt Garn. Ottona Salamowicza, Insp. Szk. Bolesława Serejkę, Zenona Skopczyńskiego, Rabina Icka Szustera, dr-ową Tarasiewiczową, Pow. Lekarza Weter. Dr. Witolda Wodnickiego, Insp. Wojcikiewicz i Staroścień Wieńczysławę Wolską.

Do Komisji Rewizyjnej powołano jako Przewodniczącego — Ludwika Bonarowskiego, a na Członków: Samuela Kulkina, Feliksa Sańko i Władysława Szlempo. Przewodniczącymi Sekcji wybrano: Pomocy — K. Komara, Dożywiania — Wilczyńska, Referatu Lekarskiego Dr. St. Tarasiewicz, Propagandowo-Finansowej—Adama Matwiejczyka, a Referatu Dochodowego — D ra W. Wodnickiego.

Cała akcja propagandowo-zbiórkowa została oparta na szerokich warstwach miejscowego społeczeństwa.

W okresie od m-ca listopada 1931 r. do maja 1932 r. osiągnął Komitet dochodu w gotówce Zł. 5.703.58, w naturze Zł. 2.449.76. Produkty żywnościowe w naturze dostarczała przeważnie ludność wiejska, natomiast handel i inteligencja pracująca zasilala Komitet gotówką.

Rozdawnictwa zgromadzonych środków, dokonywano za pośrednictwem Magistratu, który dostarczył spisu bezrobotnych, zakwalifikowanych do pomocy.

W okresie od m-ca listopada 1931 r. do m-ca maja 1932 r. wypłacono na cele pomocy bezrobotnym Zł. 1.528.— w gotówce, a w naturze rozdano 39.420 kg. kartofli, 1.300 kg. chleba razowego, 843 kg. żyta, 2.300 kg. kaszy, 597 kg. mąki, ryżu i cukru, 1.250 kg. mieszanki kawowo-cukrowej, 64,5 m.³ drzewa opałowego, poza tem wysłano do Wojewódzkiego Komitetu 16.131 kg. kartofli oraz rozdano za pośrednictwem Komitetu Opieki Rodzicielskiej dzieciom ze szkół powszechnych 500 kg. cukru.

Wartość wymienionych wyżej artykułów spożywczych wynosiła Zł. 5.451.93. Ogólna liczba bezrobotnych, korzystających ze stałej pomocy wynosiła 134 rodziny, składające się z 460 osób. Poza tem Komitet Op. Rodz. przy szkołach powsz., subdyjowany przez Pow. Komitet, prowadził akcję dożywiania dzieci bezrobotnych rodziców w liczbie 50.

Wydział Wykonawczy Pow. Komitetu w Suwałkach.

SUWAŁKI. Powiatowy Komitet powstał w pierwszych dniach października 1931 r. w składzie następującym: na Przewodniczącego wybrano Olgierda Malinowskiego — Starostę, na Zastępców: Józefa Lubańskiego, Zastępcę Starosty i Wawrzyńca Gałaję, Prezydenta m., na Sekretarza — Bronisława Kossutha, Refer. Starostwa, na Skarbnika Franciszka Polaczka.

Do Wydziału Wykonawczego weszli: Efron Dyr. Gimn. Żyd., Stanisław Karczewski Prokurator, Dr. Krippendorf, Mjr. Aleksander Lisowski Kmdt Placu, Mieczkowski Radny miejski, Paszkiewicz Sekr. Sejmiku, Cz. Zakrzewski Insp. Pracy i przedstawiciele bezrobotnych: Balczeniuk i Lewit.

Komitet wyłonił następujące Sekcje: Organizacyjną, do której powołał na Przewodniczącego J. Lubańskiego, — Pracy, której przewodniczył Cz. Zakrzewski, — Finansową, której przewodnictwo objął W. Gałaj, Zbiórki, z Przewodniczącym Paszkiewiczem, (Referat Odzieżowy objął jako Przewodniczący Dr. Krippendorf, Referat Produktów — Paszkiewicz), Dożywiania Dzieci z Efronem i Kwalifikacyjnej z Mieczkowskim jako Przewodniczącymi na czele.

Komisja Rewizyjna wybrała na Przewodniczącego Jana Ozgę, Dyr. Oddz. Banku Polskiego, Członkami zostali: Majcherczak-Maliszewski Nacz. U. S., Jan Mittag Nacz. K. S., Dr. Neftal Staropolski i Julian Szwarz Prezes Oddz. Stow. U. P.

W Komitecie zarejestrowało się przeszło 2.500 osób prócz dzieci. O każdej zarejestrowanej osobie dokonała szczegółowych wywiadów Komisja

Stołówka dla dzieci bezrobotnych rodziców w wieku szkolnym w Suwałkach.

Kwalifikacyjną, która zakwalifikowała do pomocy Komitetu 433 mężczyzn, 615 kobiet i 1.338 dzieci. Dnia 1 listopada 1931 r. uruchomiono jadalnię dla dzieci w wieku szkolnym, dla dorosłych, oraz wydawanie produktów w naturze, a dnia 15 stycznia 1932 r. dożywianie dzieci w wieku przedszkolnym.

W czasie od 1 listopada 1931 r. do 1 kwietnia 1932 r. wydano: obiadów dla dorosłych 12.600, dla dzieci 48.800, porcji kawy z mlekiem 30.000, węgla 148.330 kg., ziemniaków 79.078 kg., chleba 7.730 kg., słoniny 1.562 kg., kaszy 1.553 kg., mąki 11.131 kg., różnych produktów 6.070 kg., ubrań 249 sztuk, obuwia 179 par.

W tym czasie osiągnął Komitet Zł. 31.931.— wpływów gotówkowych, prócz tego otrzymał w naturze: węgla 240.000 kg., mąki 10.000 kg., cukru 2.000 kg., żyta 2.559 kg., jęczmienia 3.656 kg., ziemniaków 79.389 kg., różnych ziemiopłodów 5.042 kg. oraz innych produktów na Zł. 214.—.

Prócz obiadów i produktów wydano Zł. 8.122.— na zatrudnienie bezrobotnych.

Duże rezultaty akcji pomocy szczególnie w zakresie dożywiania dzieci zawdzięczać należy ofiarnej pracy Członków Rodziny Wojskowej z Gen. Jadwigą Waraksiewiczową na czele, oraz Członków Z. P. O. K. z Starością Wandą Malinowską — jako Przewodniczącą.

WÓLKOWYSK. Powiatowy Komitet został zorganizowany dnia 2.IX. 1931 r. w następującym składzie osobowym: Przewodniczący — Alojzy Kaczmarczyk Starosta, Zastępca — Mieczysław Stoszek zastępca Starosty, Skarbnik — Dr. Wacław Mordasewicz, Sekretarz — Józef Jankowski. Członkowie: Stanisław Babicki Nacz. U. P., inż. Efraim Barasz przemysłowiec, Onufry Budrecki Nacz. Oddz. Ruchu P. K. P., Ks. Włodzimierz Chomicz Dziekan Prawosławny, Jan Czyżewski Notariusz, Aleksander Grzelak pracownik kolejowy, Ks. Albin Jaroszewicz Dziekan Rz.-Kat., Abram Kaganowicz rzemieślnik, Tadeusz Kalenkiewicz — ziemianin, Józef Kornacki rtm. 3 p. strz. k., Icek Kossowski Rabin, Józef Kościłkowski Dyrektor Banku, Władysław Kozubski burmistrz m., Aleksander Makow kupiec, Anna Mordasewiczowa Przedstawic. Z. P. O. K., Tadeusz Musiałowicz Kier. Spółdz. Roln.-Handl., Mieczysław Popławski Kier. Kasy Spółdz., Franciszek Smal Dyr. K. K. O.

Stołówka dla dorosłych bezrobotnych w Suwałkach.

Kazimierz Swida Agonom Związku Ziemian, Maria Szprenglewska prof. Sem. Naucz.

Komisja Rewizyjna obrała za Przewodniczącego Ryszarda Kocha Sędziego śledczego, na Członków powołano — Czesława Batkę buch. Wydz. Pow., Zdzisława Goszczyńskiego urzęd. kol., Teodora Martwicha buch. Banku Spółdz. i Adama Tatomira Dyr. Gimn.

W powiecie zarejestrowano po przeprowadzeniu wszystkich wywiadów 485 rodzin bezrobotnych, którym wydano w okresie od 1 listopada 1931 r. do 1 kwietnia 1932 r. zasiłki w postaci pracy z wynagrodzeniem po Zł. 3.— dziennie, z czego Zł. 1.50 w gotówce i tyleż w produktach.

W powiecie wydawano ziemniaki, mąkę, kaszę i drzewo, względnie słoninę mydło i sól.

Bezrobotni zatrudnieni byli pod nadzorem Kier. Pow. Zarz. Drogowego — Inż. Mikołaja Ostkiewicz-Rudnickiego. Ogółem odpracowali bezrobotni fizyczni 9.957, — umysłowi 1.250 — dniówek, a zwolniono z obowiązku odpracowania na podstawie świadectw lekarskich od 568 dniówek.

Dozywiano dzieci w mieście i w powiecie. Rozdawano obuwie dla najbardziej ubogiej dziatwy w wieku szkolnym, udzielano pomocy lekarskiej i dentystycznej, do czego zobowiązały się Przychodnie Sejmikowe oraz Związek Lekarzy w Wólkowysku i wszyscy dentyści na terenie miasta. Lekarstwa wydawały bezpłatnie Przychodnie Sejmikowe, a brakujące zakupywał Komitet.

Poza pomocą bezrobotnym zarejestrowanym, Komitet popierał akcję dożywiania dzieci ubogich rodziców niezarejestrowanych, przez udzielanie zapomóg w postaci cukru, mieszanki kawowo-cukrowej, mąki, kaszy i opału instytucjom, prowadzącym dożywianie dziatwy.

Ogółem koszt wszystkich powyższych zasiłków do 1 maja 1932 r. wynosił w naturze Zł. 38.608.07, w gotówce 21.085.68, a łącznie z kosztami kancelaryjnymi, przewozu i magazynowania produktów wynoszą wydatki Komitetu Zł. 61.568.80.

Na pokrycie tak znacznego wydatku Komitet uzyskał własnych dochodów w gotówce Zł. 21.000.28, w naturze Zł. 6.781.68, z dochodów nadzwyczajnych Zł. 4.154.39, ze świadczeń w naturze za zaległe podatki państwowe Zł. 18.802.07, oraz z pomocy Wojewódzkiego Komitetu w gotówce i w naturze Zł. 18.162.07.

WYSOKIE-MAZOWIECKIE. Dnia 24 września 1931 r. powołany został Powiatowy Komitet, który zorganizował i uruchomił 3 Sekcje: Zbiórkową, Propagandową i Pracy, oraz powołał Prezydium, jako Komitet Wykonawczy do prowadzenia zadań Pow. Komitetu. W skład Prezydium Komitetu weszli: Przewodniczący — Adam Demidowicz-Demidecki Starosta, Zastępca — Ks. Kanonik Józef Rogiński, Sekretarz — Inż. Edmund Chelchowski Instruktor

rolny, Skarbnik — Władysław Augustowski Dyr. K. K. O., oraz Członkowie: Inż. Michał Ejsenberg Kier. Zarz. Drogi, Dr. Witold Kulesza Lekarz Sejmikowy, Dr. Stanisław Majewski Lek. Powiatowy, Józef Mroczkowski Insp. Szk., Bolesław Szytler Urzędnik Wydz. Pow.

Do Komisji Rewizyjnej wybrano: Gustawa Helda Dyr. Banku Spółdz., Józefa Łukasika Zast. Kier. U. S. i Rabina Arona Perelmana.

Na terenie powiatu utworzono 14 Lokalnych Komitetów z udziałem burmistrzów i wójtów we wszystkich miastach i gminach, ponadto powstały samorządnie Komitety Parafjalne w niektórych parafjach i Komitet Kolejowy w Łapach.

Pow. Komitet zorganizował akcję pomocy i zatrudnienia. Lokalne Komitety oddały do Prezydium Komitetu wszystkie wpływy w gotówce i naturze oraz zgłaszały do Sekcji Pracy bezrobotnych ze swego rejonu. W stosunku do poszukujących pracy i zapomóg stosowano zasadę, by mogącym fizycznie pracować — dawać zajęcie, niedołężnym zaś — udzielały zasiłków odnośnie organizacji charytatywne po dokładnym zbadaniu ich stanu majątkowego.

W okresie od 1.XII. 1931 r. do 1.IV. 1932 r. zorganizowano roboty publiczne na samorządowych i państwowych drogach, roboty porządkowe w miastach i inne, które prowadził Pow. Zarząd Drogi pod kierownictwem inż. Ejsenberga. Każdy z robotników był zatrudniony od 7-miu do 8-miu dni w miesiącu, przyczem pracując na akord zarabiał około Zł. 20.— miesięcznie. Rodziny zatrudnionych korzystały z zasiłków w postaci dożywiania. Przeciętnie otrzymywało pracę od 150 do 200 ludzi.

Bezrobotnym wypłacano gotówką lub wydawano produkty jak: węgiel i zboże, ale dopłata gotówkowa stosowana była wtedy w ilości $\frac{2}{3}$ zarobku dziennego. Wydatki w naturze za roboty wynosiły: zboża 9.655,5 kg. węgla 56.728 kg.

Bezrobotnym, którzy nie byli w stanie pracować, udzielały Lokalne Komitety lub organizacje i instytucje społeczne zapomogi w naturze, a mianowicie: Komitet Miejski w Łapach wydał 11.728,5 kg. zboża, Komitet Parafjalny w Szepietowie — 200 kg. zboża, 500 kg. węgla, Stow. Pań Miłosierdzia — 1600 kg. zboża, 500 kg. węgla, Zw. Strzelecki — 200 kg. zboża. Pow. Komitet wydał bezpośrednio zgłaszającym się 650 kg. zboża, 200 kg. węgla, na akcję dożywiania 533 dzieci 3.000 kg. zboża (po 1500 kg. Oddz. Pow. T-wa Op. Społ. „Przystań” i Szkołom w Łapach), i 1500 kg. węgla Oddz. Pow. T-wa Op. Społ. „Przystań”. Nadto rozdał 2.000 kg. cukru, 60.000 porcji mieszanki kawowo-cukrowej, 220 kg. tranu i 325 kg. mydła.

Fundusze Pow. Komitetu składały się z funduszy własnych, które utworzyły się ze składek, zbiorów produktów, i opłat specjalnych oraz dotacji Wojewódzkiego Komitetu.

SPRAWOZDANIE

z działalności Komisji Rewizyjnej Wojewódzkiego Komitetu.

Komisja Rewizyjna Wojewódzkiego Komitetu do Spraw Bezrobocia ukonstytuowała się w dniu 22. X. 1931 r. i ułożyła plan pracy.

W okresie sprawozdawczym odbyła 11 posiedzeń, z czego jedno poświęciła sprawdzeniu magazynu Wojewódzkiego Komitetu, jedno lustracji Sekcji Pomocy, jedno lustracji Referatu Dochodów Nadzwyczajnych Sekcji Finansowej (Sprzedaży znaczków, nalepek i żetonów), jedno spraw-

dzeniu remanentów na 1.VI. 1932 r. i 7 posiedzeń na kontrolę sprawozdań miesięcznych i okresowych Komitetów Powiatowych i Komitetu Wojewódzkiego.

Uwagi swoje i spostrzeżenia Komisja każdorazowo komunikowała Prezydium Wojewódzkiego Komitetu i zwracała się kilkakrotnie do Prezydium z prośbą o wydanie zarządzeń celem usunięcia zauważonych usterek.

DOCHODY WŁAS

od 17 września 1931 r.

L. p.	Nazwa źródła dochodu	K O M I T E T Y						
		Augu- stów	Białystok powiat	Bielsk Podlaski	Grajewo	Grodno	Kolno	Łomża
1	Dotacje Samorządów . . .	545	—	444 90	700	5000	—	6082 32
2	Subwencje Urzędów Państw.	—	—	—	—	5000	—	—
3	Dotacje Kom. Kas Oszczędn.	—	100	200	—	—	—	—
4	„ Banków i Instytucyj	160	100	1420 84	611 08	411 19	—	2050
5	Świadc. przem.handl.irzem.	2668 89	3992 53	1195 50	714 10	2955 19	—	—
6	„ robotników i przemysłu	5	2086 87	1095 35	—	1011 48	—	—
7	„ urzędników i pracwn. .	7116 86	6083 34	18782 78	4713 16	20774 02	3729 36	5729 91
8	„ wolnych zawodów . .	314	327 92	619 50	—	258	—	—
9	„ rolników	156 75	2407 18	93 45	—	—	231 90	2042 32
10	„ właścicieli nieruchom. .	775 53	—	—	—	761 75	249 63	1974 25
11	„ lokatorów.	—	—	—	—	—	—	1875 95
12	Dopłata do bil. na imprezy	61 39	—	168 63	—	11099 11	—	159 30
13	Opodatkow. gry w klubach.	—	—	—	—	—	—	—
14	Dopł. do taks od uboju bydła	457 89	509 90	132 50	1208 34	4123 18	—	—
15	„ do cen gazu, elektr. i wody	—	—	—	560 45	11636 24	—	14376 15
16	Sprzed. nalepek, znaczk.ibon.	607 70	3443 28	2149 62	138 35	3152	445 75	541 40
17	Sprzedaż żetonów	—	—	2 60	—	170	11 25	118 75
18	Dopłata do paszportów zagr.	—	—	215	—	176	16	80
19	Pomoc instytucyj wojskow.	1406 04	—	—	97	33038 13	—	1045
20	Oplata od zezwoleń na broń	—	—	—	1723	—	—	—
21	Procenty.	—	—	—	—	—	—	—
	RAZEM. . .	14275 05	19051 02	26520 67	10465 48	99566 29	4683 89	36075 35
22	Dochody nadzwyczajne . .	615 80	1615 17	733 46	2842 54	2572 59	1493 28	3707 02
	OGÓŁEM . .	14890 85	20666 19	27254 13	13308 02	102138 88	6177 17	39782 37
	Stosunek ‰ ‰ . .	3,2	4,5	6,1	3,—	22,2	1,4	8,2

Cyfry ‰ ‰ pionowo oznaczają stosunek ‰ ‰ poszczególnych źródeł do sumy ogólnej dochodu.

„ „ poziome „ „ „ dochodów poszczególnych powiatów do sumy ogólnej dochodu.

NE W GOTÓWCE

do 31 maja 1931 r.

P O W I A T O W E							Komitet Wojewódzki Białystok- miasto	Ogółem	Stosu- nek w ‰ ‰
Ostrów Mazow.	Ostro- łęka	Sokolka	Suwałki	Wolko- wysk	Wysokie Mazow.	Razem			
1870	—	305	—	4982 25	—	19929 47	—	19929 47	4,9
—	—	—	3350	—	—	8350	3000	11350	2,7
—	—	—	—	—	—	300	—	300	—
270	—	—	2156 33	—	—	7179 44	947 18	8126 62	1,9
688 33	1610 95	382 40	2041 42	255	343 18	16847 49	31746 71	48594 20	11,4
215 01	—	—	82 60	—	—	4496 31	3710 34	8206 65	1,9
6404 90	6365 44	2435 39	7356 54	10757 04	10236 46	110485 20	49407 08	159892 28	37,6
44 85	1609 55	249 15	495 95	77	—	3995 92	3301 03	7296 95	1,7
1324 74	1285 11	733 84	474 85	742 42	—	9492 56	4	9496 56	2,2
629 86	15	—	3462 63	—	—	7868 65	3388 73	11257 38	2,6
—	—	—	212 65	—	—	2088 60	228 38	2316 98	0,5
347 37	1076 65	—	1916 95	34 80	170 35	15034 55	1047 77	16082 32	3,7
10	—	—	133 05	—	—	143 05	—	143 05	—
532 40	—	65 85	—	100	—	7130 06	—	7130 06	1,6
—	3708 29	—	1750	147 30	—	32178 43	3799 60	35978 03	8,4
2519 80	1648 74	559 35	103 50	4812 60	—	20122 09	5455 45	25577 54	6,—
—	—	150 50	14	1530 75	—	1997 85	730 50	2728 35	0,6
—	—	—	108 10	10	—	605 10	2798 90	3404	0,9
—	185 70	651 85	4617 25	1053 30	—	42094 27	3274 95	45369 22	10,6
—	—	—	—	—	—	1723	—	1723	0,4
—	—	—	13 95	—	—	13 95	1548 12	1562 07	0,4
14857 26	17505 43	5533 33	28289 77	24502 46	10749 99	312075 99	114388 74	426464 73	100,—
—	—	170 25	901 52	4568 08	151 25	19370 96	12727 37	32098 33	—
14857 26	17505 43	5703 58	29191 29	29070 54	10901 24	331446 95	127116 11	458563 06	—
3,2	3,9	1,3	6,5	6,5	2,3	—	27,7	100,—	—

DOCHODY W NATURZE

za czas od 17 września 1931 r. do 31 maja 1932 r.

L. p.	Nazwa Komitetu	Z DOBROWOLNYCH OFIAR					Świadc. w naturze (zaległe podatki)	Ogółem
		Rolnicy	Przemysł i handel	Instytucje wojskowe	Różni	Razem		
	Komitet Powiat.							
1	Augustów	5356 10	—	—	—	—	—	5356 10
2	Białystok (pow.)	10941 35	4295 83	—	—	—	—	15237 18
3	Bielsk Podlaski	10143 95	—	—	—	—	—	10143 95
4	Grajewo	2147 10	—	—	—	—	—	2147 10
5	Grodno	5191 52	—	—	—	—	—	5191 52
6	Kolno	12179 38	—	—	—	—	2858	15037 38
7	Łomża	4566 98	35 50	—	—	—	—	4602 48
8	Ostrów Mazow.	2805 17	162 80	—	—	—	—	2967 97
9	Ostrołęka	3076 70	—	—	—	—	966 38	4043 08
10	Sokolka	2449 76	—	—	—	—	544 05	2993 81
11	Suwałki	5722 39	59 42	341 15	1073 40	—	1677 28	8873 64
12	Wołkowysk	7872 73	246 61	—	117 47	—	18894 97	27131 78
13	Wysokie Mazow.	4917 89	—	—	—	—	—	4917 89
	RAZEM.	77371 02	4800 16	341 15	1190 87	—	24940 68	108643 88
14	Komitet Wojew. m. Białystok	139 10	—	25	4085 70	—	—	4249 80
	OGÓLEM	77510 12	4800 16	366 15	5276 57	—	24940 68	112893 68

Tablica Nr. 2.

ZESTAWIENIE
wpływów i wydatków w gotówce

za czas od 17 września 1931 r. do 31 maja 1932 r.

L. p.	Nazwa Komitetu	W PŁY				W YD				Razem	Pozostałe na 1. VI. 1932 r.	
		Docho- dy własne	Z podziału otrzy- m. z Nacz. Kom.	Z otrzy- m. z Pow. Kom.	Z innych źródeł do zwrotu	Zasilki bezrob- ot. w gotówce	Zasilki dla bezrob- ot. w naturze (dożywianie)	Zwroty do Woj. Kom. i Pow. kom.	Dłużnicy i zaliczki			Koszty admini- str. i ogólne
1	Komitet Powiat. Augustów	14890 85	4000 —	—	—	14447 12	1666 66	—	428 06	—	16830 84	2060 01
2	Białystok (powiat)	20666 19	19000 —	—	—	2670 75	15779 65	—	2064 01	26 20	27685 29	11980 90
3	Bielsk Podlaski	27254 13	28000 —	—	—	7721 49	35927 57	—	5594 58	323 73	49567 37	5686 76
4	Grajewo	13308 02	19000 —	—	—	11484 62	13085 24	—	3651 44	—	28426 79	3881 23
5	Grodno	102138 88	72000 —	—	—	60895 84	79666 24	—	8385 22	1531 86	165289 84	8849 04
6	Kolno	61771 17	1500 —	—	—	1719 67	1090 14	4283 98	583 38	—	7677 17	—
7	Łomża	39782 37	29000 —	3683 98	—	10017 85	49369 62	—	5111 07	—	66794 24	5672 11
8	Ostrów Mazow.	14857 26	13000 —	—	—	7950 51	16901 05	—	2782 44	—	27634 —	223 26
9	Ostrołęka	17505 43	13300 —	600 —	—	—	23938 18	—	2245 37	—	27036 67	4368 76
10	Sokolka	5703 58	—	—	—	788 40	3104 92	—	398 67	—	4291 99	1411 59
11	Suwałki	29191 29	16000 —	—	—	11883 53	17211 98	—	6296 41	—	38215 94	6975 35
12	Wołkowysk	29070 54	17000 —	—	—	24960 22	17321 22	—	1989 67	—	45962 37	108 17
13	Wysokie Mazow.	10901 24	8650 —	—	—	18675 22	—	—	868 22	—	19543 44	7 80
	RAZEM.	331446 95	240450 —	4283 98	—	576180 93	275062 47	4283 98	40398 54	1881 79	524955 95	51224 98
14	Komitet Wojew. m. Białystok	127116 11	307650 —	—	—	20025 05	311514 42	—	39935 20	4915 45	384183 07	51506 64
	OGÓLEM	458563 06	548100 —	4283 98	—	193240 27	586576 89	4283 98	80333 74	6797 24	909139 02	102731 62

L. p.	Nazwa Komitetu	Z podziału produktów otrzymanych z Naczelnego Komitetu										Z podziału produktów otrzymanych z Powiat. Komitetów i Wojew.						Ogółem				
		Cukier		Mieszanka kawowo-cukr.		Węgiel		Mąka		Inne		Razem		Ziemiaki		Drewo			Inne		Razem	
		tonn	Zł.	tonn	Zł.	tonn	Zł.	tonn	Zł.	tonn	Zł.	tonn	Zł.	tonn	Zł.	mtr.	Zł.		tonn	Zł.		Zł.
1	Komitet Powiat. Augustów . . .	2	129150	1,2	1128	—	—	—	—	42	—	246150	—	—	—	—	—	—	—	—	246150	
2	Białystok (powiat)	7,5	292725	5	4700	15	450	—	—	168	—	824525	—	—	—	—	—	760	—	760	900525	
3	Białsk Podlaski	4	2583	2,3	2162	45	1350	10	3600	42	—	9737	—	—	360,49	216294	380	—	380	254294	1227994	
4	Grajewo	4	2583	3	2820	200	6000	10	3600	180	—	15183	—	—	—	—	—	30	—	30	15213	
5	Grodno	10	603175	6	5640	420	12600	50	18000	180	—	4245175	62,7	310870	101,39	60834	—	—	—	371704	4616879	
6	Kolno	0,5	53575	1,5	1410	—	—	—	—	—	—	194575	—	—	—	—	—	—	—	—	194575	
7	Łomża	5	365450	3	2820	280	8400	40	14400	180	—	2945450	7,3	36820	—	—	—	5650	—	5650	42470	2987920
8	Ostrów Mazow.	7,9	335585	2,5	2350	80	2400	10	3600	42	—	1174785	—	—	—	—	—	152	—	152	1189985	
9	Ostrołęka . . .	2	129150	3,25	3055	45	1350	—	—	42	—	573850	—	—	—	—	—	—	—	—	573850	
10	Sokolka	1,5	75575	1,5	1410	—	—	—	—	—	—	216575	—	—	—	—	—	—	—	—	216575	
11	Suwałki	4	2583	2,3	2162	240	7200	10	3600	60	—	15605	—	—	—	—	—	—	—	—	15605	
12	Wolkowysk . .	1,5	160725	2,5	2350	60	1800	20	7200	42	—	1299925	—	—	—	—	—	304	—	304	1330325	
13	Wysokie Mazow.	3,7	141005	1,5	1410	60	1800	—	—	42	—	466205	—	—	—	—	—	760	—	760	542205	
	RAZEM	53,6	3061015	35,55	33417	1445	43350	150	54000	1020	—	16239715	70	347690	461,88	277128	244250	—	—	760	869068	17108783
	Komitet Wojew. (m. Białystok).	10,4	1114360	6,95	6533	835	25050	110	39600	300	—	8262660	190	968255	707,2	536452	32971	—	—	1537678	9800338	
	OGÓLEM . . .	64	4175375	42,5	39950	2280	68400	260	93600	1320	—	24502375	260	1315945	1169,08	813580	277221	—	—	2406746	26909121	

.r 2361 ejaw 13 op .r 1361 aiuszaw 11 po szcz az
 w ót p n p o d c h a u n e p a w i c h a u n e w a z r t o
 B I N I W A L S Z A N T Ó G O

PRODUKTY OTRZYMANE

z Komitetów Naczelnego i Powiatowych i wydane Wojewódzkiemu i Powiatowym Komitetom
 za czas od 17 września 1931 r. do 31 maja 1932 r.

Tablica Nr. 4.

(-) *Marian Zyndram-Kościatkowski*
Wojewoda.

(-) *St. Łapiński*
Dyrektor B. G. K.

(-) *St. Łapiński*
Prokurator.

(-) *Roman Wieczorek*
Inżynier.

(-) *Mieczysław Anczakowski*
Dyrektor Banku Polskiego.

(-) *Paweł Dubaniewicz*
Buchalter Woj. Kom.

KOMISJA REWIZYJNA:

Przewodniczący:

(-) *Józef Ostruszka*

Prokurator.

Członkowie:

(-) *Mieczysław Anczakowski*

Dyrektor Banku Polskiego.

KOMISJA REWIZYJNA:

Przewodniczący:

(-) *Józef Ostruszka*

Prokurator.

Członkowie:

(-) *Mieczysław Anczakowski*

Dyrektor Banku Polskiego.

PRZEWODNICZĄCY
SEKCJI FINANSOWEJ:

(-) *St. Łapiński*
Dyrektor B. G. K.

PRZEWODNICZĄCY KOMITETU:

(-) *Marian Zyndram-Kościatkowski*
Wojewoda.

Lp.	Opis	Komitet Powiatowy		Komitet Wojewódzki		Uwagi
		w Ma	w-u	w Ma	w-u	
1	Kasa	230	406	—	—	patrz tab. Nr. 2
2	Bilans	4864	0624	—	—	" "
3	Dług i należności	—	—	—	—	"
4	Dochody	—	—	31207	—	patrz tab. Nr. 1 i 2
5	Wpływy w naturze	—	—	—	—	"
6	Zasiłki dla bezrobotnych	3352	952	—	—	patrz tab. Nr. 5
7	Zasiłki na zakup i wydatki	6664	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
8	Wydatki na zakup i wydatki	—	—	—	—	"
9	Wydatki na zakup i wydatki	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 2
10	Wydatki na zakup i wydatki	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 5
11	Wydatki na zakup i wydatki	5132	171	—	—	patrz tab. Nr. 2
12	Wydatki na zakup i wydatki	—	—	—	—	"
13	Koszty administracyjne ogólnego	952	17	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
14	Koszty administracyjne ogólnego	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
15	Naczelny Komitet pomocy w gotówce	—	—	—	—	"
16	Naczelny Komitet pomocy w naturze	—	—	—	—	"
17	Wjeżdżalnice w gotówce	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
18	Wjeżdżalnice w naturze	—	—	—	—	"
19	Sumy przeznaczonych	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
20	Sumy przeznaczonych	—	—	—	—	"
21	Ruchomości	181	72	—	—	"
22	Ruchomości	8303	69	—	—	patrz tab. Nr. 2
23	Ruchomości	—	—	—	—	"
24	Ruchomości	—	—	—	—	"
25	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
26	Ruchomości	—	—	—	—	"
27	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
28	Ruchomości	—	—	—	—	"
29	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
30	Ruchomości	—	—	—	—	"
31	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
32	Ruchomości	—	—	—	—	"
33	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
34	Ruchomości	—	—	—	—	"
35	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
36	Ruchomości	—	—	—	—	"
37	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
38	Ruchomości	—	—	—	—	"
39	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
40	Ruchomości	—	—	—	—	"
41	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
42	Ruchomości	—	—	—	—	"
43	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
44	Ruchomości	—	—	—	—	"
45	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
46	Ruchomości	—	—	—	—	"
47	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
48	Ruchomości	—	—	—	—	"
49	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
50	Ruchomości	—	—	—	—	"
51	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
52	Ruchomości	—	—	—	—	"
53	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
54	Ruchomości	—	—	—	—	"
55	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
56	Ruchomości	—	—	—	—	"
57	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
58	Ruchomości	—	—	—	—	"
59	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
60	Ruchomości	—	—	—	—	"
61	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
62	Ruchomości	—	—	—	—	"
63	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
64	Ruchomości	—	—	—	—	"
65	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
66	Ruchomości	—	—	—	—	"
67	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
68	Ruchomości	—	—	—	—	"
69	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
70	Ruchomości	—	—	—	—	"
71	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
72	Ruchomości	—	—	—	—	"
73	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
74	Ruchomości	—	—	—	—	"
75	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
76	Ruchomości	—	—	—	—	"
77	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
78	Ruchomości	—	—	—	—	"
79	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
80	Ruchomości	—	—	—	—	"
81	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
82	Ruchomości	—	—	—	—	"
83	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
84	Ruchomości	—	—	—	—	"
85	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
86	Ruchomości	—	—	—	—	"
87	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
88	Ruchomości	—	—	—	—	"
89	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
90	Ruchomości	—	—	—	—	"
91	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
92	Ruchomości	—	—	—	—	"
93	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
94	Ruchomości	—	—	—	—	"
95	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
96	Ruchomości	—	—	—	—	"
97	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 1 i 5
98	Ruchomości	—	—	—	—	"
99	Ruchomości	—	—	—	—	patrz tab. Nr. 2
100	Ruchomości	—	—	—	—	"

z r. 2661 objaw 13 op z r. 1361 ujęszam 11 po

БІЛАНС РАЙОННОГО КОМИТЕТУ

Таблица № 6.

Z E S T A W I E N I E

wpływów i wydatków Powiatowych i Wojewódzkiego Komitetu do Spraw Bezrobocia w Białymstoku
za czas od 17 września 1931 r. do 31 maja 1932 r.

W P Ł Y W Y.		W Y D A T K I.	
1. Wpływ Woj. i Pow. Komitetów ze źródeł społecznych:			
a) ofiary w gotówce	417345,10	193240,27	
b) " w naturze	879953,—	33302,29	
2. Wpływy Woj. i Pow. Komitetów ze źródeł państwowych:			
a) sumy przekazane przez Wojewodę i Starostów	11350,—	28380,26	
b) wartość produktów uzyskanych w naturze za zaległe podatki	24940,67	62055,10	
3. Zasiłki Naczelnego Komitetu:			
a) w gotówce	548100,—	87379,46	
b) w naturze:		690134,54	
Ogółem wydatki			
1) Cukier	41753,75	901251,65	
2) Mieszanka kawowo-cukrowa	39950,—	1094491,92	
3) Węgiel	68400,—	80333,74	
4) Mąka	93600,—	1174825,66	
5) Inne	1320,—	—	
4. Inne dochody:			
a) odsetki	1562,07	—	
b) zwroty wydatków i t. p.	923,60	—	
5. Wpływy w gotówce ze sprzedaży znaczków, nalepek, żetonów i bonów Naczelnego Komitetu			
	—	2485,67	
	—	28305,89	
	—	1365504,09	
KOMISJA REWIZYJNA:			
Przewodniczący:		Przewodniczący	
(—) <i>Józef Ostruszka</i>		(—) <i>Józef Ostruszka</i>	
Prokurator.		Prokurator.	
(—) <i>St. Łapiński</i>		(—) <i>St. Łapiński</i>	
Dyrektor B. G. K.		Dyrektor B. G. K.	
Członkowie:			
(—) <i>Mieczysław Anczakowski</i>		(—) <i>Roman Wieczorek</i>	
Dyrektor Banku Polskiego.		Inżynier.	
(—) <i>Paweł Dubaniewicz</i>		(—) <i>Marian Zyndram-Kościatkowski</i>	
Buchalter Woj. Kom.		Wojewoda.	

Świetlice Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet dla dziatwy szkół powszechnych.

Świetlica przy szkole powszechnej, prowadzona przez Z. P. O. K.

Sprawa zorganizowania opieki pozaszkolnej nad dziatwą ze szkół powszechnych jest niezmiernie ważna. Im trudniejsze są warunki materialne rodziców, tem dziecko potrzebuje troskliwszej opieki Społeczeństwa.

Rodzina, którą gnębi kryzys ekonomiczny, nie może stworzyć należytych warunków pracy dla uczącej się dziatwy, nie może dostarczyć odpowiedniego dożywiania, stąd choroby, złe postępy w naukach, demoralizacja, rozwydrzenie młodzieży, pozostawionej bez dozoru. Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet zajmuje się gorąco zorganizowaniem opieki pozaszkolnej i już w roku ubiegłym dzięki staraniom Białostockiego Oddziału Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet powstały 2 „Świetlice” przy szkołach powszechnych Nr. 3 i 11.

W roku bieżącym, gdy powołany został do życia Komitet do Spraw Bezrobocia, Z. P. O. K. przyjął udział w pracach Komitetu, wyrażając siły, by przedewszystkiem otoczyć opieką dziatwę rodzin, dotkniętą bezrobociem. Świetlic powstało 11 przy jedenastu szkołach powszechnych. Uczęszczało 585 dzieci. Świetlice były czynne od godz. 16-ej do 19-ej i w tym czasie dziatwa spędzała wolne chwile w ogrzewanych i oświetlonych izbach szkolnych pod fachowem kierownictwem.

Przedewszystkiem dziatwa odrabiała lekcje, następnie dostawała podwieczorek, składający się z kawy lub kakao z chlebem lub herbaty z chlebem i kiełbasą. Po podwieczorku dziatwa czytała pisemka, grała w gry siedzące i ruchome, robiła robótki lub śpiewała chórem. W przeciągu roku szkolnego świetlice zorganizowały dla dzieci obchód imienin I Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego i uczczenia zmarłego Biskupa Bandurskiego.

Staraniem świetlic rozdano dzieciom święcone. W ciągu roku świetlice urządziły 5 przedstawień amatorskich. Na zakończenie roku szkolnego dziatwa miała zabawę sportową przy dźwiękach orkiestry wojskowej na boisku sportowem w Zwierzyńcu. Dzieci grały w dwa tereny, koszykówkę, tańczyły w strojach łaskowskich Krakowiaka i Zbieranego.

Akcję opieki nad dziatwą bezrobotnych Z. P. O. K. będzie prowadził w lecie przez zorganizowanie ogródków Jordanowskich przy szkole Nr. 1 i 3.

Białostocki Oddział Z. P. O. K. pracuje w kontakcie z miejscowym Ośrodkiem W. F. i P. W., który zorganizował kurs instruktorski dla personelu świetlic i poruczył organizację zabaw na boisku.

Dzieci biorące udział w przedstawieniu w świetlicy Z. P. O. K.

Kursy księgowości dla bezrobotnych pracowników umysłowych.

Idea, by dopomóc bezrobotnym pracownikom umysłowym przez wyuczenie ich jakiegoś praktycznego zawodu, została przez Wojewódzki Komitet do Spraw Bezrobocia w Białymstoku skutecznie zrealizowana, przez zorganizowanie 3 miesięcznych kursów księgowości. Podstawą dla powzięcia powyższej myśli był odpowiedni okólnik Ministra Skarbu, polecający nawet małym przedsiębiorstwom prowadzenie t. zw. buchalterji uproszczonej, która zupełnie wystarczy do wymiaru podatku.

Rozważania powyższe potwierdziły się w praktyce, gdyż zapisało się na kursy 66 osób.

Dzięki bezinteresownej i energicznej współpracy Dyrektora tut. Szkoły Handlowej i przy po-

mocy personelu tejże, można było kursy uruchomić już 10 lutego 1932 r. t. j. zaledwie po upływie 4 dni od rozpoczęcia zapisów. Ponieważ nauka księgowości wymagała dla słuchaczy więcej miejsca — przeto Zarząd kursów podzielił wszystkich uczestników na 2 grupy, z których każda miała lekcję księgowości w innym dniu tygodnia.

Na kursach wykładano naukę o handlu, arytmetykę, korespondencję handlową i księgowość. Wykłady trwały 3 miesiące t. j. do 21 maja 1932 r. 3 razy tygodniowo po 3 godziny dziennie.

Kierownictwo kursów ułatwiło słuchaczom naukę — przez ciągłe kollokwia (egzamina częściowe).

Egzamina ostateczne odbyły się w dniach 27, 28, 30 maja i 2 czerwca 1932 r.

Egzamin z księgowości, arytmetyki i korespondencji handlowej odbywał się jako ćwiczenie pisemne pod nadzorem, a egzamin z nauki o handlu jako egzamin ustny.

Do egzaminu dopuszczono tych, którzy stosownie do instrukcji wykazali około 75% przesiłuchanych godzin wykładowych. Było takich 39 osób, które do egzaminu dopuszczono; zgłosiło się natomiast tylko 33 osoby, 22 złożyło go z średnim postępowaniem dobrym, 6 zezwolono na zdawanie egzaminów poprawczych, a 5 osób reprobowano.

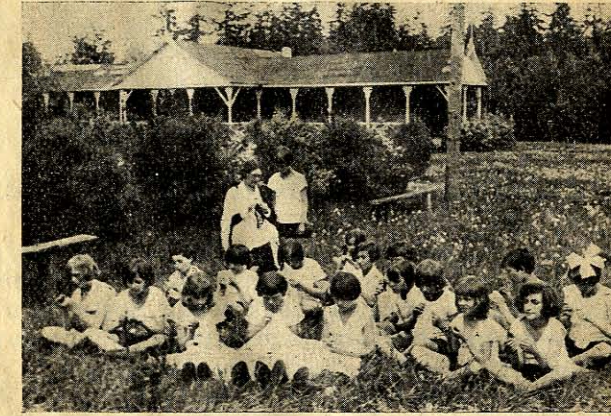
Zakończenie kursów i rozdanie świadectw odbyło się uroczystie w sali Urzędu Wojewódzkiego, — Pan Wojewoda po odpowiedniej przemowie wręczył wszystkim kursistom świadectwa — życząc im powodzenia w dalszej pracy.

Dyrektor kursów przedstawił krótkie sprawozdanie z ich przebiegu, a jeden ze słuchaczy, podziękował Nauczycielstwu za trudy a Wojewódzkiemu Komitetowi za inicjatywę uruchomienia kursów.

Szkoła na wolnym powietrzu w Zwierzyńcu.

Modlitwa przed lekcjami.

Lekcja robót ręcznych.

W roku 1930 założono w Białostockim Parku Letnim „Zwierzyńiec” szkołę na wolnym powietrzu, w celu umożliwienia nauki dzieciom wątłym i chorowitym.

Szkoła czynna jest w ciągu całego roku szkolnego. Magistrat m. Białegostoku przy pomocy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego wystawił na terenie parku budynek szkolny, w którym dzieci pobierają naukę w ciągu miesięcy zimowych.

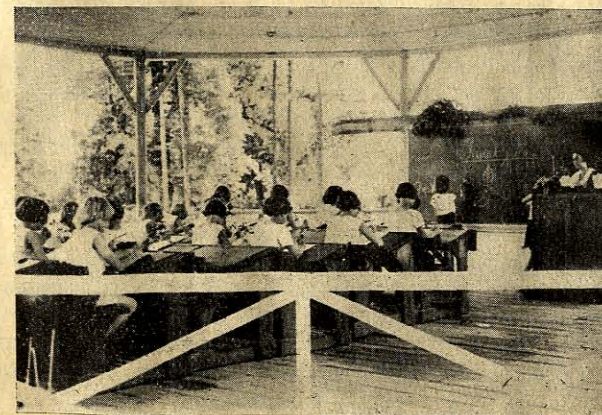
Przy znośnych warunkach atmosferycznych, nauka odbywa się na wolnym powietrzu. Dzieci uczęszczające do innych szkół w Białymstoku, lecz wątłe, anemiczne, rachityczne lub zagrożone gruźlicą, kierowane są przez Komisję Lekarską wyłącznie do tej szkoły.

Uodpornienie nadwątłego organizmu dzieci, osiąga szkoła za pomocą stosowania szeregu wypróbowanych środków jak: dwurazowe obfite dożywianie, przebywanie jaknajwięcej na świeżem

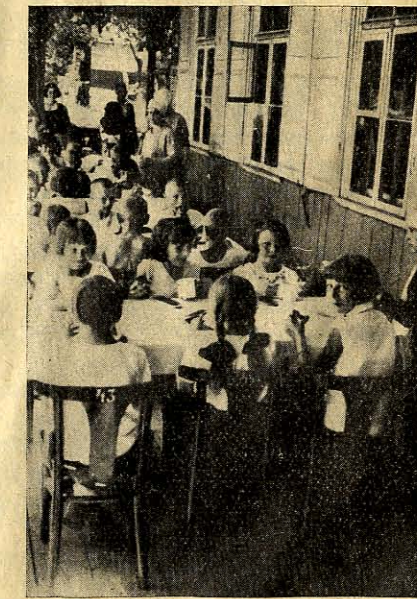
powietrzu, leżakowanie na werandach, naświetlanie lampą kwarcową, którą szkoła posiada, picie tranu, odpowiednia zmiana zajęć — ruchu i odpoczynku.

Codzienny pobyt dzieci w szkole na powietrzu jest następująco uregulowany: przybycie o godz. 8.50. Dzieci zdejmują wierzchnie ubranie i buty (podczas dni gorących) i nakładają kostjumy gimnastyczne, w których przebywają przez cały dzień lekcyjny. O godz. 8.55 wspólna modlitwa w parku pod gołym niebem i uczniowie rozchodzą się na lekcje do klas, specjalnie urządzonych na werandach, znajdujących się w głębi parku na miejscach nieco wzniesionych. Lekcje robót kobiecych odbywają się na wolnym powietrzu. O godz. 9.50 t. j. po pierwszej lekcji, dzieci gromadzą się na werandzie dużej, na której są ustawione stoły i krzesła, aby spożyć drugie śniadanie.

Po śniadaniu następują 3 lekcje. O godz. 12.50 obiad. Po obiedzie bywa często urządzone leżakowanie, które trwa

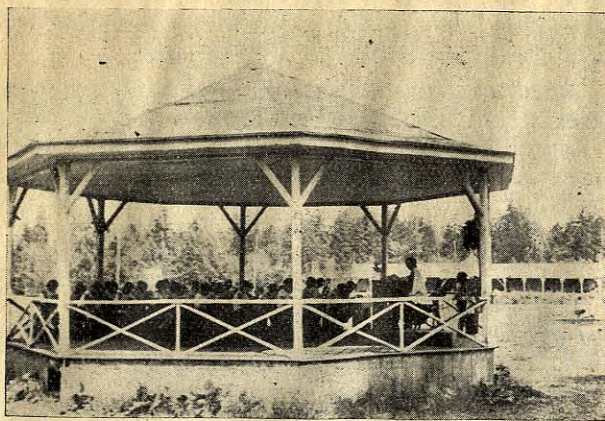

Lekcja na werandzie.

Drugie śniadanie.

około 50 minut. O godz. 14.30 dzieci odjeżdżają autobusami do domu.

Lekcja na jednej z werand.

Inż. TADEUSZ INGWER

Sekretarz Sekcji Pracy Woj. Komitetu do Spraw Bezrobocia.

Przemysł techno-chemiczny dla bezrobotnych pracowników umysłowych

Doświadczenie roku ubiegłego w Wojewódzkim Komitecie do Spraw Bezrobocia, wykazało, iż najtrudniejszą sprawą jest kwestja dostarczenia pracy i zarobku bezrobotnym pracownikom umysłowym.

Między innymi zwróćmy baczną uwagę na zatrudnienie ich działem przemysłu—wymienionym w nagłówku.

Zadaniem niniejszego artykułu, będzie wskazanie, czem przemysł ten zajmuje się, dlaczego należy go specjalnie polecić bezrobotnym pracownikom umysłowym, a wreszcie organizacją finansową tych drobnych warsztatów wytwórczych.

Przemysł ten wytwarza różne przetwory chemiczne, używane tak w życiu codziennym, jak i w rzemiosłach,—a więc np. mydło, proszki do prania, pastę do obuwia—do metali, środki do wywabiania plam, atrament, farby do pieczętek i wiele innych niezbędnych artykułów. Przemysł ten cechuje szczególniejsza właściwość, iż można wykonywać go w skali dowolnej,—to znaczy produkować nawet w najmniejszej ilości bez wielkiej szkody dla rentowności wyrobu.

Sposoby wyrobu tych artykułów są bardzo proste, i łatwo je sobie przyswoić nawet laikowi,—urządzenie i przyrządy są tanie, a nawet dają się one nieraz gospodarskimi przyborami zastąpić,—materiały również nie są drogie,—a cała fabrykacja może być urządzona w kuchni, lub nawet w pokoju mieszkalnym.

Dla zorientowania się co do wysokości początkowego nakładu pieniężnego,—należy wspomnieć,—iż już około 300 zł. wystarczy, aby uruchomić drobny warsztat wytwórczy, który łatwo można powiększyć w miarę powodzenia sprzedaży fabrykatów.

Początkujący,—zwykle niefachowiec,—będzie miał parę zapytań i wątpliwości, które przede wszystkim należy omówić. Zdawać mu się będzie, iż nie potrafi nauczyć się sposobu wyrobu, a również nie będzie mógł zdecydować się na rodzaj fabrykacji.

Obie te kwestje usunie fachowiec-chemik, którego należy do pomocy zaprosić. Zadaniem jego będzie, ustalenie wraz z przedsiębiorcą, co w warsztacie ma się wytwarzać, jakie zakupić przybory

Podczas niepogody przenosi się naukę do izb szkolnych, jasnych, dużych, posiadających szereg okien prawie stale otwartych.

Szkołą kieruje p. Stanisław Steć przy współudziale nauczycieli i wychowawców: Antoniewiczówny Weroniki, Borowcowej Wiktorji, Wojtowicza Stefana i inż. Tucewiczówny Anny.

Wydatki związane z dożywianiem, leczeniem i przejazdem dzieci są dość poważne. Celem zmniejszenia rozchodu, szkoła zakłada własne gospodarstwo, które przyczyni się w znacznej części do obniżenia wydatków.

Leczeniem dzieci zajmuje się Dr. Karol Marciewicz przy współpracy higienistki Wiktorji Fidlerówny, a ogólny nadzór sanitarny sprawuje Dr. Józef Lewitt Naczelnik Wydziału Zdrowia Magistratu m. Białegostoku.

i materiały, oraz nauczyć przedsiębiorcę sposobu wyrobu.

Powstanie też bardzo ważna wątpliwość, czy produkowany towar nie będzie droższy, niż ten sam artykuł, wytworzony przez dużą fabrykę. Duży zakład przemysłowy zakupuje wprawdzie materiały taniej, niż drobna wytwórnia, ma jednak wyższe koszty administracyjne, handlowe i fabrykacyjne, niż wytwórnia mała, w której pracuje sam właściciel, ewentualnie przy pomocy swej rodziny, rzadko zaś siły najemnej.

Wobec tego, nawet przy wyższych cenach surowców, koszty wyrobu drobnych wytwórni nie będą większe, niż wytwórni dużych.

Dodając jeszcze do tego, iż drobny wytwórca dociera wprost, względnie przez swego sprzedawcę,— do odbiorcy; odpada opust, udzielony kupcowi,—co również przyczynia się do obniżenia ceny.

Wreszcie ryzyko przedsiębiorcy jest bardzo małe, wobec tego,— iż sprzedaż odbywa się za gotówkę, która zasila środkami obrotowymi warsztat wytwórczy.

Należałoby wreszcie zastanowić się nad sposobem, jak poszczególni bezrobotni, (którzy z natury rzeczy nie posiadają gotówki), mogliby przejść w posiadanie warsztatów wytwórczych.

Najlepszą drogą byłoby zorganizowanie przez Instytucję Społeczna pomocy bezrobotnym, odpowiedniej placówki doświadczalnej dla tego przemysłu, oraz przy niej—kursów instruktorskich dla bezrobotnych pracowników umysłowych w celu zaznajomienia ich ze sposobami wyrobu rozmaitych artykułów.

Początkowy koszt urządzenia takiej placówki musiałaby ta instytucja społeczna pokryć, a po uruchomieniu wydzierżawić ją Związkowi Bezrobotnych Pracowników Umysłowych dla prowadzenia przez poszczególnych bezrobotnych warsztatów wytwórczych. Placówka taka musiałaby mieć charakter spółdzielni, a prócz udzielania pracy i zarobku swoim członkom, zadaniem jej byłaby propaganda drobnego przemysłu techno-chemicznego wśród bezrobotnych.

AL. LEWIŃSKI, BIAŁYSTOK

UL. CZĘSTOCHOWSKA Nr. 1. Tel. 2-67. Konto P. K. O. 62.069

Fabryczny skład DYKT

olchowych, brzoźowych i sosnowych różnych rozmiarów i grubości
Dykty suche, klejone, szlifowane.

Aparaty do spawania i cięcia metali.

FORNIERY

dębowe, mahoniowe, jesionowe, brzoźowe, czeczotowe i inne.

LISTWY we wszelkich gatunkach.

Palniki, zawory redukcyjne, druty, proszki i inne akcesoria.

REPREZENTACJA FRANC. TOW. AKC.

„PERUN”—WARSZAWA.

TLEN zgęszczony w butlach stal.

KARBID różnej granulacji.

MAGAZYN WYKWINTNEGO OBUWIA

„DOBROBUT”

BIAŁYSTOK, Sienkiewicza 4, tel. 2-91.

OBUWIE

damskie, męskie, dziecięce, gwarantowanej jakości, eleganckie i trwałe.

ŚNIEGOWCE

w najlepszych gatunkach, ostatnie fasony, krajowych i zagranicznych fabryk.

Buty z cholewami, poranne i gimnastyczne.

STALE NA SKŁADZIE NAJNOWSZE MODELE.

Przedsiębiorstwo robót budowlanych

N. Goldfarb

BIAŁYSTOK, ul. Polna 20-a, tel. 3-56.

Wykonuje wszelkie roboty w zakres budownictwa wchodzące.

M. TOPOLSKI, BIAŁYSTOK

(Dawn. O. i R. TOPOLSCY i SYN)

Rynek Kościuszki 30. — Tel.: biura 2-25, prywatny 6-52.

Rach. zrwowy w Banku Polskim w Białymstoku—Rach. czekowy w P. K. O. 67061.

Porcelana, Fajans, Lampy, Szkło, Kryształy, Żarówki, Karbid, Naczynia

emaljowane i aluminiowe, Garnki żelazne, Blacha i Wyroby blacharskie.

Reprezentacje: Huta Szklana „HORTENSJA” w Plotrkowie — Tryb.

FABRYKA ŻYRANDOLI Nowik i Serejski Warszawa.

Pierwszorzędna cukiernia i kawiarnia

Cafe „LUX”

ul. Sienkiewicza Nr. 38, tel. 10-00.

B. IGŁA, BIAŁYSTOK

ul. Sosnowa 2.—Telef. 7-81.

Wyłączne Przedstawicielstwo Zjednoczonych Zakładów Wapiennych

„WAPNORUD” Sp. Akc. w Rudnikach.

Wapno, Cement, Papa dachowa, Smoła gazowa, Smoła zwyczajna, Carbo-lineum, Gips, Marmur, Cegła zwyczajna, Cegła i glina ogniotrwała, Dachówka palona, Dachówka azbest.-cem. „ETERNIT”, Posadzka terrakotowa i dębowa (parkiet) oraz innych artykułów budowlanych.

Społeczny Bank Spółdzielczy

w BIAŁYMSTOKU.

Spółdz. z ograniczon odpowiedzialnością

ul. Polna Nr. 21, tel. 3-64.

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH

ODDZIAŁ w BIAŁYMSTOKU

przy ul. R-k Kościuszki 11, tel. 10-34.

WYKAŃCZALNIA SUKNA
B. OPPENHEJM

BIAŁYSTOK, ul. Mickiewicza 35
TEL. 8-42 i 8-11.

**BANK SPÓŁDZIELCZY
WŁAŚCICIELI NIERUCHOMOŚCI**

w BIAŁYMSTOKU, Spółka z ogr. odp.
tel. 51. R-k Kościuszki 17.

Białostocka fabryka kołder i sukna
Oswald TRILLING i Syn Sp. Akc.

BIAŁYSTOK, ul. Marsz. Piłsudskiego Nr. 24, tel. 1-57.
Firma egz. od 1863 r. Firma egz. od 1863 r.

Fabryka Sukna i kołder
T. Poczebucki

BIAŁYSTOK, Monopolowa 20, tel. 3-83.
Biuro ul. Kupiecka 44, Tel. 3-82.

Skład artykułów technicznych,
wodociągowych i budowlanych
J. KUPFERBERG

BIAŁYSTOK, ul. Kilińskiego 11
TELEFON Nr. 3-58.

Kupno i sprzedaż używanych
szyn i belek żelaznych
Józef Engelman

BIAŁYSTOK
ul. Warszawska Nr. 38, telefon Nr. 1-76.

TOWARZYSTWO NAFTA

SPRZEDAŻ PRODUKTÓW NAFTOWYCH
Spółka z ogr. odpow.
w Białymstoku, ul. Sienkiewicza 37
TELEFON 15-98.

B. POLAKA Synowie

SPÓŁKA FIRMOWA
FABRYKA SUKNA I KOŁDER
BIAŁYSTOK, ul. Branickiego 17, telefon 2-05.
Skład: ul. Warszawska 6, telefon 2-38.

Fabryka sukna i kołder
M. Łondyński i Ch. Złotołow

SPÓŁKA FIRMOWA
BIAŁYSTOK, ul. Nowy-Świat 5, tel. 5-37.

Zakłady Handlowo-Przemysłowe
„STEMAR”

w RADOMIU, Metalowa 2, telefon 14-46.
Polecają: własn. wyrobu w najprzed. gatunku tekturę bitumiczną „Stemolit” oraz papę dachową smołowcową.
Do nabycia w firmie **B. IGŁA**
w BIAŁYMSTOKU, ul. Sosnowa Nr. 2, telefon 7-81.

DOM EKSPEDYCYJNY
IZAAK SZTEJN

BIAŁYSTOK, ul. Artyleryjska 9
Telefony: 4-29 i 89. — Skrytka pocztowa 144.
EKSPEDYCJA MIĘDZYNARODOWA, CLENIE, MAGAZYNOWANIE,
ASEKURACJA, INKASO, WŁASNA BOCZNICA KOLEJOWA i MAGAZYNOWANIE
ZYNNE TOWAROWE.
Adr. dla ładunków wagonowych: Białystok Centralny, Bocznicza własna.

Białostockie T^{wo} Wzajemnych Ubezpieczeń

ZAL. w 1903 r.
BIAŁYSTOK, Kilińskiego 23, (dom własny)
TELEFON 2-78.

ZAWIERA UBEZPIECZENIA OD OGNI,
WSZELKIEGO RODZAJU MIENIA.

DZIERŻAWA BROWARU
„DOJLIDY”
CH. CYBULKIN i D. LERNER

BIAŁYSTOK
ulica Piwna Nr. 7, telefon 1-58.

Fabryka Kafli i Polewy
Jana KUCHARSKIEGO S-wie
BIAŁYSTOK
Grunwaldzka 41. Telef. 11-98.

FABRYKA SUKNA I KOCÓW
B-cia KNYSZYŃSCY

SP. FIRM.
BIAŁYSTOK, Nowy-Świat 16.—Tel. Nr. 9-72.
RACHUNKI BIEŻĄCE: w Banku Polskim.
Konto czekowe P. K. O. 67,411. w Banku Gospodarstwa Krajowego.
Skrytka pocztowa 113.

TOWARZYSTWO KREDYTOWE
m. BIAŁEGOSTOKU

ul. Sienkiewicza Nr. 44. Telef. 10-13.

KOMUNIKAT.

Powołana do życia rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym IZBA RZEMIEŚLNICZA w Białymstoku, jako przedstawicielka interesów Samorządu Gospodarczego rzemiosła, ukonstytuowała się na jesieni 1929 r. Odłogiem dotychczas leżące sprawy organizacji rzemiosła jako samodzielnego czynnika w życiu gospodarczym państwa uzyskały dzięki temu mocne podstawy prawne. Słabo rozwinięte w Okręgu Cechy wraz z powstaniem Izby znalazły w niej oparcie i możliwość dalszego rozwoju.

Wywarło to dobroczynny wpływ na uregulowanie całego szeregu palących spraw, jakimi w pierwszym rzędzie była kwestja podniesienia poziomu zawodowego polskiego rzemieślnika drogą tworzenia kursów dokształcających i wydawania świadectw kwalifikacyjnych uzyskiwanych w drodze egzaminów czeladniczych i mistrzowskich. Równolegle przeprowadzana była akcja zwalczania konkurencji nielegalnych warsztatów, jako zjawiska niezdrowego protegującego partactwo i nieuctwo w rzemiośle.

W ostatnim roku rozszerzony został bardzo znacznie zakres działania Izby przez podjęcie prac opinjowania ustaw i rozporządzeń, których projekty były Izbie nadsyłane. Tą drogą Samorząd Gospodarczy rzemiosła uzyskał wpływ na ustawodawstwo i politykę gospodarczą Państwa i zajął należne stanowisko w szeregu twórczych elementów w Państwie.

Celem zwiększenia obrotów warsztatów, kurczących się wskutek panującego kryzysu, Izba skutecznie występowała do władz o zapewnienie warszatom rzemieślniczym udziału w zamówieniach rządowych i samorządowych.

**ZARZĄD
GMINY WYZNANIOWEJ ŻYDOWSKIEJ
w BIAŁYMSTOKU.**

Działalność Kuchni Ludowej przy Gminie Wyznaniowej Żydowskiej w Białymstoku za okres czasu od 10 grudnia 1931 do 25 marca 1932 r. przedstawia się następująco:

Czynne były dwie kuchnie jedna przy ul. Sosnowej Nr. 7 i druga przy ul. św. Rocha Nr. 1. Na podstawie legitymacyj, wydanych bezrobotnym przez Wojewódzki Komitet do Spraw Bezrobocia w okresie wyżej wskazanym, wydano c-a 300.000 obiadów; z funduszków własnych Gmina wydała około 75.000 obiadów dla ubogiej ludności żydowskiej. Wydział Opieki Społecznej przy Gminie udziela również pomocy w gotówce 250 ubogim Żydom w sumie około 1500 zł. miesięcznie.

Ponadto Gmina zgodnie z przeznaczeniem sum budżetowych udziela licznych subsydjów instytucjom dobroczynnym i kulturalnym.

**DYREKCJA
KASY CHORYCH**

w Białymstoku
mieści się przy ul. Warszawskiej Nr. 1.

Przychodnia Kasy Nr. 1 —
przy ul. Ś-to Jańskiej Nr. 9.

Przychodnia dziecięca —
przy ul. Warszawskiej Nr. 1.

Apteka Kasowa —
przy ul. Sienkiewicza Nr. 34.

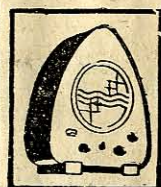
SKŁAD APTECZNY I KOSMETYCZNY

L. PEKER

BIAŁYSTOK,
ul. Zamenhofska 1,
TEL. 7-68.

Skład Apteczny i Kosmetyczny
STEFANA SULIKOWSKIEGO
BIAŁYSTOK, ul. Dąbrowskiego 2.

Skład Apteczny i Kosmetyczny
M. Wałacha i S-ka
BIAŁYSTOK, ul. Szkolna 1, tel. 8-35.

RADJO-APARATY

bezpośrednio do sieci elektrycznej oraz zasilane
z baterji na **bardzo dogodnych warunkach**
DO NABYCIA W FIRMIE:

L. MOWSZOWSKI, Białystok,
ul. Marsz. Piłsudskiego (Lipowa) 22 tel. 2-14 i 8-14.

GIMNAZJUM KOEDUKACYJNE

**J. Zeligmana, J. Lebenhafta
i J. Dereczyńskiego**
w BIAŁYMSTOKU

Z prawami gimnazjów państwowych (kat. A.),
Sienkiewicza 4, telefon 11-54.

PIEKARNIA I CUKIERNIA

H. WIDER

BIAŁYSTOK, Kilińskiego 6/2 Tel. 8-93.
FILJE: Marsz. Piłsudskiego 13. Tel. 3-73.
Sienkiewicza 28.

Ogłoszenie.

Na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. o organizacji i funkcjonowaniu Kas Chorych (Dz. Ust. R. P. Nr. 81 poz. 635) oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 28. IX. 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 724) Powiatowa Kasa Chorych w Grodnie została z dniem 1 stycznia 1932 r. zreorganizowana, rozciągając swą działalność na terytorjum powiatów: grodzieńskiego, suwalskiego, augustowskiego i sokólskiego i nosi nazwę „Kasa Chorych w Grodnie”. Z dniem 31 grudnia 1931 r. Powiatowe Kasy Chorych w Suwałkach, Augustowie i Sokółce zostały zlikwidowane, a majątek i zobowiązania tych Kas Chorych przejęła zreorganizowana Kasa Chorych w Grodnie.

Komisarz Zarządzający

(—) **S. Wierzbicki.**

Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych

komunikuje, że oprócz przymusowych ubezpieczeń budowli od ognia prowadzi następujące działy ubezpieczeń na zasadzie umów dobrowolnych:

1) Ubezpieczenia od ognia ziemiopłodów i inwentarzy ruchomości, maszyn i t. p.

2) Ubezpieczenia ziemiopłodów od gradobicia.

Ubezpieczenia ziemiopłodów i inwentarzy od ognia oraz ziemiopłodów od gradobicia Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych zawiera nie tylko na zasadzie zwykłych umów jednostkowych, ale posiada, na mocy ustawy, prawo wprowadzania przymusu ubezpieczeń ziemiopłodów i inwentarzy od ognia na podstawie uchwał Sejmików Powiatowych, zaś ubezpieczeń od gradobicia — na podstawie uchwał Sejmików Wojewódzkich. Szczególną uwagę zwraca Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych na **zbiorowe ubezpieczenia od gradobicia**, przy których oprócz dotychczasowych rabatów, stosowana będzie znaczna zniżka składki.

3) Ubezpieczenia żywego inwentarza od upadku w drodze umów z lokalnymi kółkami wzajemnych ubezpieczeń żywego inwentarza.

Centrala Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych mieści się w Warszawie przy ul. Kopernika Nr. 36/40. Ponadto posiada on Oddziały: w Białymstoku, Brześciu n/B, Katowicach, Kielcach, Łucku, Krakowie, Lublinie, Lwowie, Łodzi, Słonimie, Stanisławowie, Tarnopolu, Warszawie i Wilnie.

We wszystkich miastach powiatowych Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych posiada inspektorów i techników, którzy przyjmują wnioski ubezpieczeniowe.

Jako Instytucja prawno-publiczna, mająca na celu nie osiągnięcie zysków lecz **dobro najszerzych warstw ludności.**

POWSZECHNY ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH ZAPEWNI NAJKORZYSTNIEJSZĄ KALKULACJĘ KOSZTÓW ORAZ NIEZWŁOCZNĄ LIKWIDACJĘ SZKÓD.

„GOPLANA”

FABRYKA CZEKOLADY

SPÓŁKA AKCYJNA

POZNAŃ, ul. Św. Wawrzyńca 28, tel. Nr. 6641.

SZCZĘŚLIWE LOSY

do nabycia w Kolekturze Pol. Państw. Lot. Klas.

Ł. CUKIERMANA

BIAŁYSTOK, ul. Marsz. Piłsudskiego 11, tel. 11-62, konto P.K.O. 64.773.

gdzie padły i zostały wypłacone następujące większe wygrane:
Zł. 80.000 na Nr. 133982 || Zł. 15.000 na Nr. 53.253 || Zł. 5.000 na Nr. 33.042
" 15.000 " " 56682 || " 5.000 " " 15.642 || " 5.000 " " 60.100
oraz dużo po Zł. 3.000, 2.000, 1.000 i t. d.

PAŃSTWOWA

Szkoła Rzemieślniczo - Przemysłowa

w BIAŁYMSTOKU, Antoniuk Fabr. 1.

WYDZIAŁY:

Metalowy, Drzewny, Włókienniczy.

8-klas. Gimnazjum Hebrajskie

z prawami szkół państwowych

w BIAŁYMSTOKU

ul. Sienkiewicza 79, telefon 4-85.

STOWARZYSZENIE

Fabrykantów Włókienniczych

Margolis i Morduchowicz

Notowicz i Wygodzki

B. Szwarc

BIAŁYSTOK, Szosa Żółtkowska 54.

tel. 17-72.

Zakłady Graficzne
Ł. MEJŁACHOWICZA

GRODNO, ul. Horodniczańska Nr. 3

TELEFON 149.

Konto P. K. O. 80.909.

DRUKARNIA, LITOGRAFJA, STEREOTYPJA,
INTROLIGATORNIA, AUTOMAT ROTAC.-
OFSETOWY.

MEBLE

N. ORMAN, BIAŁYSTOK

Marsz. Piłsudskiego 19, tel. 3-62, 11-37.

Konto czekowe P. K. O 65.084.

POLECA: Duży wybór niklowych łózek, wiedeńskich mebli, oraz mebli miękkich na dogodnych warunkach. Pełna gwarancja. Z powodu kryzysu ceny znacznie niższe.

BIĄŁOSTOCKIE TWO ELEKTRYCZNOŚCI w Białymstoku SPÓŁKA AKCYJNA

Adres telegraficzny „ELEKTROBEL”

Telefony: { Gabinet Dyrektora 49
Ogólny — — 3-91

Fabryka skór

CH. BEKKER i S^{WIE}

(spółka firmowa)

BIĄŁYSTOK

ul. Wąska 15, tel. 6-15, 1-15.

— Skład apteczny L. Bramzon, Białystok, Rynek Kościuszki 34
— Komornik Jan Podbielski, Białystok, ul. Sobieskiego 7. Komornik F. Dziarski, Białystok, Stara-Bojarska 21-a. Komornik Z. Makowski, Białystok, ul. Polna 18. Komornik J. Powójski, Białystok, ul. Kraszewskiego 1
— I. Trzeciński i A. Krukowski, Wykończalnia sukna w Wasilkowie, pow. białostocki, telef. 1-23, i 4-77

— Fabryka sukna i kołder „I. D. Szpiro” Białystok, ul. Łąkowa 4, Biuro ul. Sienkiewicza 42, telef. 12 i 1-75
— Pryw. szkoła powsz. Woznickiej, Białystok, ul. Warszawska 9
— Tytoniowa Hurtownia Związkowa, Białystok, ul. Sienkiewicza 12, spółka z o. o. tel. 1-73
— Żeńska szkoła prywatna Sz. Fajnyłbera, Białystok, Zamienhofa 14, tel. 10-84. Istn. od r. 1907

— „Konsorcjum Węgiówka”, biuro sprzedaży węgla i koksu konc. „Robur”, Białystok, ul. Kilińskiego 9, tel. 11-43 i 4-92
— Lecznica lekarzy specjalistów Białystok, ul. Mazowiecka Nr. 5, tel. 9-11. Wszystkie specjalności. Porada 3 zł.
— Izaak Rajski, Białystok, ulica Orągła 1.
— 7-klasowa szkoła L. Eksztejna, Białystok, ul. Kupiecka 49, tel. 1-85

— Jewel Gotlib, Białystok, Łąkowa 3, tel. 1-61 i 1-97, Fabryka maszyn i odlew. żelaza
— Przedsiębiorstwo autobusowe H. Zellkovicz, Białystok, Częstochowska 1, tel. 3-44
— Młyn walcowy J. Nochimowski, Spółka z o. o., Białystok, ul. Sienkiewicza 75, tel. 2-84 i 6-84
— F. Rozenberg. Sprzed. komis. skór surowych, Białystok, ul. św. Rocha 7, tel. 6-99.

DRUSKIENIKI Zdrowisko — Leśna Stacja Klimatyczna

w Zarządzie Dep. St. Zdrowia

SEZON LETNI TRWA OD 15.V. DO 30.IX

Mocna 5% solanka do kąpieli z nowego źródła 1931 r.

Kąpiele **kwasowęglowe** na solance i **borowinowe**. Solanka druskienicka do picia — choroby zołądka i przemiany materji.

GABINETY GINEKOLOGICZNE

INHALATORJUM, ELEKTRO- i WODOLECZNICTWO KASKADÓWKI

Zakład leczniczego stosowania słońca, powietrza i ruchu — **Baseny pływackie**.

INFORMACJI UDZIELA KOMISJA ZDROJOWA.

Standard Nobel w Polsce

Sp. Akc. Oddział w Białymstoku

ulica Łąkowa 6, telef. 3-94.

— Kąpiecki Bank Kolonjalny Spółka z o. o. Białystok, ul. Sienkiewicza 1, tel. 1-69

— A. Mładek, piekarnia, Białystok, ul. Mickiewicza Nr. 66, tel. 4-25

— Lekarz-dent. M. Abramski, Białystok, ul. Sienkiewicza 2, tel. 6-72

— M. Serok, skład papieru, Białystok, ul. Marsz. Piłsudskiego 2, tel. 71

— „Północ”, biuro transp. eksped., Białystok ul. Rynek Kościuszki 26, tel. 2-61

— Fabryka czekolady „Wiedeński” Ch. Sofer i Syn, Białystok, ul. Sosnowa 5, tel. 10, spółka firmowa

— Fabryka czekolady „Santos”, Białystok, ul. Marszałka Piłsudskiego 41

— Dr. M. Kacnelson, choroby skórne, wener., Białystok, ul. Kilińskiego 8, tel. 9-61

— Dr. M. Kanel, choroby skórne, wener., włosów, Białystok, ul. Sienkiewicza 37, tel. 5-95

— Dr. L. Kryński, choroby skórne, weneryczne, moczo-pciowe, Białystok, ul. Marsz. Piłsudskiego 33, tel. 5-67

— Dr. J. Walewski, choroby skórne, weneryczne, Białystok, ul. Sienkiewicza 14, tel. 9-49

— Dr. I. Neumark, choroby skórne, weneryczne, moczo-pciowe, Białystok, ul. Kilińskiego 11, tel. 6-06

— I. Rendel, zakład fotograficzny, Białystok, ul. Sienkiewicza 12, tel. 7-79

— A. Strelec, Białystok, ul. Warszawska 5, tel. 8-37

— D. M. Solnicki i Syn, Białystok, ul. Kupiecka 6, tel. 1-92

— Dom Bankowy R. Tylicki w Białymstoku, ul. Sienkiewicza 14, tel. 16-36

— E. Zdrojkowski, Białystok, ul. św. Rocha 11, tel. 4-36

— Dr. W. Fryszman, Białystok, ul. Sienkiewicza 38, tel. 10-55, choroby zołądka i kiszki

— Apteka F. Godlewskiego w Wasilkowie, tel. 10-21

— Apteka B-cia J. i L. Kurycy, Białystok, ul. Sienkiewicza 34, tel. 3-42

— Apteka M. Frauszteter, Białystok, ul. Sienkiewicza 63, tel. 6-42

— Inż.-mierniczy E. Mokicz, Białystok, ul. Mickiewicza 24, tel. 5-49

— Skład apteczny Ch. Segal, Białystok, ul. Mazowiecka 1

— Kooperat. stolarzy „Stolarz”, Białystok ul. Marszałka Piłsudskiego 16, tel. 6-59

— Ch. Kalina, Białystok, ul. Kupiecka 4, tel. 8-20

— Skład papieru „Paptek”, Białystok, ul. Jurowiecka 11, tel. 16-33

— H. Chazan w Białymstoku, ul. Żłota 3, tel. 407

— Biuro Transp. Waniewski, Białystok, Kupiecka 19, tel. 9-18

— Zakład wód owocowych, Białystok, ul. M. Piłsudskiego 17

— Skład Apteczny A. Rakowczyk w Białymstoku, ul. Młynowa 2

— Pensjonat „Imperjal” M. Frenkiel, Druskieniki, tel. 12.

— Druskieniki, hotel „Central”, wł. Lipszyc

— Pensjonat-hotel L. Kryńskiego w Druskienikach

— Kom. D.H. L. Blindes, Białystok, ul. Marsz. Piłsudskiego 19, tel. 11-77

— Mgr. L. Heller, Laboratorium analityczne, Białystok, ul. Sienkiewicza 46, tel. 6-71

— „Ognisko” Sp. z. o. o., Księgarnia w Grodnie, Dominikańska 18, tel. 106

— Szlifiernia szkła i wyrób luster M. Georgenberger, Białystok, ul. Kupiecka 11, tel. 10-89

— Dr. med. A. Adamowicz, choroby skórne, wener. i pciowe. Leczenie promieniami Roentgena. Białystok, ul. Marszałka Piłsudskiego 17, tel. 6-40, (gabinet D-ra Gurwicz).

Wodociąg m. Białegostoku

BIURO ZARZĄDU Młynowa 52/I,

Tel. 1-19.

Fabryka wyrobu skórek owczych i kozuchów „FUTROPOL”

BIĄŁYSTOK, Szosa Żółtkowska 54, tel. 17-72.

L. Szacki

BIĄŁYSTOK, ul. Warszawska 20.

Inżynier uprawniony

do sporządzania projektów, planów oraz kierowania robotami budowlanymi.

Sz. Pappé

BIĄŁYSTOK, Marsz. Piłsudskiego 28.

Inż.-archit. uprawniony

do sporządzania projektów i planów oraz do kierowania robotami budowlanymi.

kin, Białystok, ul. Sienkiewicza 36

— Fabryka waty H. Surazski, Białystok, ul. Sosnowa 47

— Skład apteczny M. Peker i S-ka, Białystok, ul. Giełdowa 1

— Skład apteczny J. Rybołowski, Białystok, ul. Marsz. Piłsudskiego 31

— Skład apteczny F. Abelow, Białystok, ul. Surazska 9

— A. L. Szmidt i S-wie, sp. firmowa, fabryka sukna w Białymstoku

— Sz. Barasz, Białystok, ul. Żydowska 18, tel. 2-97

— Pracownia ortopedyczna, Białystok, ul. Sienkiewicza 31

— Tartak parowy B-ci Kane i Jaczmennik, Wasilków, pow. białostocki, sp. firmowa

— J. Rassalski i S-ka, przemysł powroźniczy w Łodzi, skl. w Białymstoku, Różańska 7, tel. 15-88

— Jakób Binder, Białystok, Sienkiewicza 51

— A. Rywkind, fabr. sukna, Białystok, N. Świat 1

— Skład tech. J. Meżebowski i L. Gorfajn, Białystok, Kupiecka 19, tel. 7-34

— Restauracja R. Krauze, Białystok, R. Kościuszki 19

— R. Kalwaryjska, artykuły elektrotechniczne, Białystok, Marsz. Piłsudskiego 16, tel. 8-90

— B. Guzik, inst. muzyczne i galanterja, Białystok, Marsz. Piłsudskiego 16

— Zakł. polożn. akuserek Karpowicz i Badyłkes pod kier. d-ra Szapiro Aronowskiej, Białystok, Warszawska 2 telefon 9-25

— J. Czmut, Białystok, Kilińskiego 25, tel. 7-54

— Kredytowy Bank Spółdzielczy, Białystok, Sienkiewicza 53

— Bank Spółdzielczy Rzemieślniczy, Białystok, ul. Kilińskiego 21

— „Facha” Białystok, Jurowiecka 25

— Kahn Rejskind, Białystok, Kupiecka 1

— Restauracja „Łącz”, Białystok, R. Kościuszki 38

— IPowszechna szkoła Hebr. „Tarbut” i „Jaldut”, Białystok, M. Piłsudskiego 41/D tel. 7-29

— Elem. szkoła Relig. „Jesoidej Hatorah”, Białystok, Fabryczna 2

— 7-kl. szkoła Żeńska pow. „Bet-Jakób”, Białystok, Kupiecka 47

— II Hebrajska ludowa szkoła „Tarbut”, Białystok, Kupiecka 34

— Szkoła Hebrajska „Chinuch”, Białystok, Marsz. Piłsudskiego 39

— Szkoła Hebrajska „Dewir” M. Bojarskiego, Białystok, Kupiecka 27

— Szkoła Relig. „Tora Wodaas” M. Rubinsztejna, Białystok, Kupiecka 42

— Prywatna Szkoła „Ohel Tora” J. Fabelińskiego, Białystok, Kupiecka 19

— 7 kl. szkoła „Sacylera”, Białystok, Polna 17

— Szkoła ludowa „Gan Jedotym”, Białystok, Żółta 13.

— Szkoła żeńska Bogdanowskiego, Białystok, Sienkiewicza 1

— 7 kl. szkoła Elsona, Białystok, Mazowiecka 6

— Szk. la Hebrajska „Syjon”, D. Zakhejma i Ch. Cytrona, Białystok, Sucha 23

— Elem. szkoła „Degel Izrael”, Białystok, N. Świat 10

— 7-io kl. Hebrajska szkoła Powszechna „TACHKEMOJ-NY”, Białystok, ul. Szlachecka 3, tel. 4-13

— Skład apteczno-kosmetyczny St Kwasiulewicz, Białystok, ul. Rynek Kościuszki 3, tel. 16-16

— Wytwórnia dykt „Temil”, fabryka Br. Maliniak i Lederman, Białystok, ul. Kolejowa 4/6, tel. 17-67.

3 kl. Koeduk. Szkoła Handlowa Polsk. Tow. Krzew. Wiedzy Handl. i Ekonom. w Białymstoku, ul. Fabryczna 39, tel. 5-19.

Pierwsza Białostocka Mechaniczna Piekarnia i Cukiernia — Klemens Roguski, Białystok, ul. Warszawska 59-b, tel. 16-12.

Białostocka Manufaktura Szpiro-Jaglom, sp. z o. o., Białystok, ul. Sienkiewicza 38, tel. 13-41.

Ch. Zilberblatt i E. Filip, Apretura, Białystok, ul. Ś-to Jańska 13, tel. 7-39 i 4-92.

Bank Ludowy w Grodnie, Sp. z o. o., Grodno, ul. Zamkowa 12, telef. Nr. 71, istn. od r. 1900. Załatwia wszelkie czynności w zakresie bankowości wchodzące.

Bank Kupiecki Spółdzielczy w Grodnie, ulica Brygidzka 1, tel. 35.

Spółdzielczy Bank Udziałowy w Suwałkach, ul. Kościuszki Nr. 81, tel. 44.

Komunalna Kasa Oszczędności Pow. Suwałskiego, ul. Kościuszki 114, tel. 105.

Młyn wodny N. Warhaftig i M. Rozenthal w Augustowie, ul. 29 Listopada, tel. 64.

Apteka D. Ajzensztadta, Białystok, ul. Rynek Kościuszki Nr. 11, tel. 13.

Apteka na Piaskach Z. Wysockiego, Białystok, ul. Piękną 2, tel. 4-60.

Apteka W. Hermanowskiego, Białystok, ul. Warszawska 24, tel. 7-90.

MIKOŁAJ KAWELIN właściciel dóbr Rafałówka.

Garbarnia skór twardych B. Edelman, Zabłudów, pow. Białostocki.

Garbarnia skór twardych B-cia Białostoccy, Zabłudów, pow. Białostocki.

Garbarnia skór twardych Hirsz Sarnacki i S-ka, Zabłudów, pow. Białostocki.

Młyn motorowy Jankiel Czeslar, Zabłudów, pow. Białostocki.

Tow. Ub. „Europa”, Sp. Akc. w Warszawie, Gł. Insp. w Białymstoku, Sienkiewicza 44. Zawiera ubezpiecz. na życie na najdogodniejszych warunkach.

J. Kryński, Ł. Kağan, i S-ka, Białystok, ul. Kupiecka Nr. 23, tel. 11-16. Skład sukna.

Aron Łozowski, skład materiałów budowlanych, Białystok, ul. Różańska Nr. 5, tel. 3-67.

A. Kapelusznik, skład futer i kapeluszy męsk., Białystok, ul. Rynek Kościuszki Nr. 20, tel. 9-81.

K. Gotman, skład tapet, Białystok, ul. Sienkiewicza 1, tel. 7-42.

Dom Handlowy B-cia Głowińscy, Białystok, ul. Rynek Kościuszki 9, tel. 2-60.

Mozes Rozenal, Białystok, ul. Warszawska 45, tel. 3-28.

Mozes Bachrach, Białystok, ul. Rynek Kościuszki Nr. 47, tel. 9-26. Skład farby.

Lecznica akuszeryjno - ginekologiczna d-ra C. Szyłman, Legionowa 2, tel. 8-66.

E. Łuszczak S-cy, fabryka watoliny, Białystok, ul. Fabryczna 16, tel. 47.

O. Warhaftig, wyr. kwasów tłuszcz., Białystok, ul. Sobieskiego 36, tel. 5-91.

Przedziałnia G. Rubinsztein, Białystok, ul. Warszawska 59, tel. 7-52.

Fabryka kafla S. Mońkowski i J. Szejderowski, Białystok, ul. Stonimska 29, tel. 11-07 i 11-09.

8-klas. Gimnazjum Koedukacyjne im. S. Gutmana z prawami gimnazjów państwowych, Białystok, Palacowa 2.

Krupiarnia Białostocka „Agricola”, Białystok, ul. Szpitalna 20, tel. 13-77.

Skład instrumentów muzycznych I nut L. M. Wołkomirski, Białystok, ul. Sienkiewicza 10.

A. D. Lipszyc, Białystok, Rynek Kościuszki 25. Skład Komisowy Z. Z. Włók. K. Scheiblera i J. Grohmana Sp. Akc. w Łodzi.

Skład apteczny J. Asz Rubinsztein, Białystok, ul. Różańska 1.

Zjednoczenie Rolniczo-Handlowe w Grodnie, Grodno, Narutowicza 19, tel. 300.

Izaak Lubicz (kupiec), Grodno, ul. Dominikańska 18, telefon 2 89.

Kolektura O. Marejny w Grodnie, ul. Dominikańska 13, telef. 207. Poleca Losy Loterii Państwowej.

Lekarz-dentysta J. Krawiecko, Grodno, ul. Dominikańska 27.

S. Radzinower, Restauracja „Aquarium”, Białystok, ul. Rynek Kościuszki 6, tel. 2-24.

F. Radzinowerowa, Restauracja „Central”, Białystok, Rynek Kościuszki 32, tel. 9-69.

Skład win i wódek Jakób Lipszyc, Białystok, ul. Rynek Kościuszki Nr. 11, tel. 2-62.

Fabryka wędlin Judel Pines, Białystok, ul. Sienkiewicza 2, tel. 11-46.

TECHNIK BUDOWLANY

(b. długoletni urzędnik i referent Ministerstwa Spraw Wojskowych)

Eljasz Golante

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 34-B, m. 1.

wykonuje plany i kosztorysy różnych budowli oraz pomiary gruntów i plany kanalizacyjne. Na życzenie zamiejscowych klientów niezwłocznie wyjeżdża na teren.

M. Parys, Białystok, ul. Rynek Kościuszki 11. Skład radio-techniczny, tel. 5-05.

Kantor wymiany Lachow i Rozanski, Białystok, ul. Marszałka Piłsudskiego 2, tel. 9-53.

Spółdzielczy Bank Ludowy w Białymstoku, ul. Sienkiewicza Nr. 5, tel. 5-02.

Chrześc. Dom Handlowy „Rozwój”, Białystok, ul. Rynek Kościuszki 16, tel. 1-98.

Skład apteczny L. Epelbaum, Białystok, ul. Warszawska 54.

Biblioteka im. „Szołem-Alejchema” w Białymstoku, Sienkiewicza 36. Posiada 30 000 tomów w 3 językach. Ostatnie nowości. Czynna codziennie (oprócz sobót i świąt) od 1-ej do 9-jej wiecz., w piątki od 12-jej do 8-jej wiecz.

Biuro dla robót ogrzewalnych i sanitarnych „Sanotechnika” L. Antoszewski i H. Lipszyc, inżynierowie, Białystok, Sienkiewicza 67, tel. 16-30. Ogrzewanie centralne, ogrzewanie mieszkaniowe, wodociągi i kanalizacje.

W. Silberblatt i S-wie, Białystok, ul. Białostoczańska 7. **Fabryka Sukna i Koider**, agrest, od 1886 r. Telef. 4-35 i 5-63.

H. Palter i S-wie, skład futer, kapeluszy i czapek, Białystok, R. Kościuszki 14.

Fabryka makaronów „Italia”, Białystok, ul. Różańska 9, telefon 2-17. Poleca gatunki makaronów najlepszej jakości. Tel. miesz. 4-25.

Gimnazjum Koedukacyjne Tow. rozp. ośw. wśród Żydów z prawami gimn. państwowych w Białymstoku, Kupiecka 49. Przy gimnazjum klasy wstępne dla dzieci od lat 7-miu.

Adwokat Maksymiljan Ziemiński, Białystok, ul. Warszawska 27, tel. 17-80.

B-cia Krugman, Białystok, ul. Kościuszki 12, tel. 3-51.